

Затверджено
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н
Форма № П - 4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Інститут економіки, управління та інформаційних технологій

Форма навчання заочна

Кафедра фінансів та банківської справи

Допускається до захисту

Завідувач кафедри

В. В. Карцева

«_____» _____ 2019 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
ПІДПРИЄМСТВА: СТАН ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

(за матеріалами ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика
друку»)

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси і кредит»
ступеня магістра

Виконавець роботи Цідилкіна Вікторія Миколаївна

Науковий керівник к.е.н., доц. Сидоренко-Мельник Ганна Миколаївна

Рецензент Галінська Тетяна Станіславівна

ПОЛТАВА 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Розвиток економічної думки щодо трактування сутності поняття «фінансовий стан підприємства»	6
1.2 Завдання, етапи та джерела проведення аналізу фінансового стану підприємства	14
1.3 Характеристика сучасних методик прогнозування фінансового стану підприємства	24
Висновки за розділом 1.....	32
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ВИДАВНИЧО- ПОЛІГРАФІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФАБРИКА ДРУКУ» ЗА 2016- 2018 РОКИ	34
2.1 Загальна характеристика фінансового стану підприємства	34
2.2 Дослідження рентабельності та ділової активності підприємства	43
2.3 Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства	51
Висновки за розділом 2.....	61
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФАБРИКА ДРУКУ»	63
3.1 Прогнозування фінансової звітності ТОВ «Видавничо- поліграфічне підприємство «Фабрика друку» на наступний рік	63
3.2 Розробка прогнозу фінансового стану підприємства	75
3.3 Обґрунтування управлінських рішень щодо покращення фінансового стану ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку»	83

Висновки за розділом 3.....	92
ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	109

В умовах ринкової економіки обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на мікро- та макрорівнях значною мірою залежить від результатів аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. Значна кількість підприємств в Україні має незадовільну структуру капіталу та відчуває нестачу оборотних коштів. Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за систематичного забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень фінансової стійкості та здатність підприємства до подальшого розвитку. Така фінансово-аналітична інформація повинна отримуватися за результатами аналізу фінансового стану підприємства. Саме тому дослідження аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства є, безперечно, актуальним і одним із ключових напрямів удосконалення управління підприємством в цілому.

Проблемам аналізу, прогнозування та поліпшення фінансового стану підприємства присвячено ряд робіт вітчизняних та закордонних вчених, серед яких треба виділити праці Артеменко В.Г., Беллендир М.В., Бланка І.О., Базилинської О.Я., Білої О. Г., Білик М. Д., Болюх М. А., Бойчик І. М., Брігхем Є.Ф., Бреслав Е.М., Грабовецький Б.Є., Кіндрацька Г. І., Коваленко Л.О., Крамаренко Г.О., Невмержицької Н. Ю., Павловської О. В., Притуляк Н. М., Попович Г.Я., Подольської В.О., Ремньової Л.М., Савицької Г.В., Терещенко О.О., Цал-Цалко Ю.С., Шеремет А. Д., Яріш О.В. та ін.

Метою дипломної роботи є поглиблення теоретичних засад та розробка практичних заходів щодо покращення фінансового стану підприємства на основі застосування сучасного інструментарію аналізу та прогнозування.

Для досягнення мети в роботі поставлені та послідовно виконані такі завдання:

- розкрито економічну сутність поняття «фінансовий стан підприємства»;
- висвітлено завдання, етапи та джерела проведення аналізу фінансового стану підприємства;
- наведена характеристика сучасних методик прогнозування фінансового стану підприємства;

- надано загальну характеристику фінансового стану підприємства;
- досліджено рентабельність та ділову активність підприємства;
- проаналізовані показники ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
- здійснено прогнозування фінансової звітності підприємства;
- побудовано прогноз фінансового стану підприємства з використанням різних методичних підходів;
- обґрунтовано управлінські рішення щодо покращення фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є теоретичні та практичні засади аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства, її результати та фактори впливу.

Підприємством, на матеріалах якого проведено розрахунки, аналіз та оцінка, є ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку».

При виконанні дипломної роботи використані такі методи дослідження, як горизонтальний, вертикальний, порівняльний, графічний і факторний аналіз, а також метод коефіцієнтів. Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених-економістів з питань аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства, а також законодавча та нормативна база, інструктивний матеріал, наукова та спеціальна література, публікації, статистичні дані, а також фінансова звітність обраного для дослідження ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Апробація: заочна участь VI Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених: «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики» (31 жовтня 2019 р.; м. Полтава, ПДАА), тези: «Прогнозування фінансового стану підприємства» (додаток К).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Розвиток економічної думки щодо трактування сутності поняття «фінансовий стан підприємства»

В ринкових умовах господарювання забезпечення стабільності розвитку економіки обумовлюється, в першу чергу, стабільністю функціонування окремих підприємств. Передбачити негативні тенденції, що означає – передбачити і запобігти порушенню стабільності, або навіть банкрутству, певною мірою можна шляхом діагностики фінансового стану підприємств.

Поняття «фінансовий стан» по-різному розглядається в наукових працях і діючих нині в Україні нормативних джерелах.

Трактування категорії «фінансовий стан» різними авторами подано в таблиці 1.1:

Таблиця 1.1 – Тлумачення категорії «фінансовий стан підприємства» [складено на основі 2,8,12,39,48,54,69,76,82,86,94,95,98,99]

Автори, джерело	Тлумачення поняття
1	2
Аверіна М.Ю. [2]	Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання
Бланк І.О. [12]	Фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання
Базилинська О.Я. [7]	Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства
Клементьєва О.Ю. [39]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю

Продовження таблиці 1.1

1	2
Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. [48]	Фінансовий стан – найважливіша характеристика ділової активності, ефективності фінансово-господарської діяльності і надійності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у ділових стосунках, є основою ефективної реалізації фінансових інтересів усіх учасників господарської діяльності
Литвин Б.М., М.В. Стельмах [54]	Фінансовий стан – це результат виробничо-фінансової діяльності. Він характеризується величиною засобів підприємства, їх розміщенням і джерелами утворення, залежить від виконання матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку
Білик М.Д., Павловська О.В., Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька [8]	Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства, оскільки визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює ступінь гарантованості економічних інтересів самого підприємства та його партнерів із фінансових та інших відносин
Павленко О. І. [69]	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу
Попович Г. Я. [76]	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Савицька Г.В. [2]	Фінансовий стан підприємства – це складна економічна категорія, що відображає на певний момент стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку
Терещенко О.О. [86]	Фінансовий стан підприємства – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика якості його діяльності. Фінансовий стан підприємства можна визначити як міру забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами і ступінь раціональності їх розміщення для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями. Це характеристика діяльності підприємства, в якій, як у дзеркалі, у вартісній формі відображені загальні результати роботи підприємства, в тому числі й роботи з управління фінансовими ресурсами
Хотомлянський О.Л., Знахуренко П.А. [94]	Фінансовий стан — це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя,

Продовження таблиці 1.1

1	2
	здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Цал-Цалко Ю.С. [95]	Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, кажучи точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи
Чупіс Л. В. [98]	Фінансовий стан є характеристикою діяльності підприємства у визначеному періоді за сформованих економічних умов
Шеремет А.Д., Сайфулін Р.С., Негашев Е.В. [99]	Фінансовий стан – найважливіша характеристика господарської діяльності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективною реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин, як самого підприємства, так і його партнерів

Віддаючи належне науковим працям учених, які досліджували питання визначення сутності фінансового стану підприємства, слід вказати на відсутність єдиного тлумачення даного поняття.

Сутність поняття «фінансовий стан підприємства» та рекомендації щодо проведення його оцінки наведено у чинному законодавстві України, зокрема у Наказі Міністерства фінансів та Фонду державного майна «Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» затвердженим Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121, в затвердженому Державною податковою адміністрацією Листі «Щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій» (лист № 759/10/20-2117 від 27.01.1998 р.) та в Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій № 22 від 23 лютого 1998 р., розробленої Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій (рис. 1.2).

Дослідження нормативних документів свідчить про відсутність єдиних підходів до трактування поняття «фінансовий стан підприємства» в чинному законодавстві України.

Сутність поняття «фінансовий стан підприємства» в законодавстві України

Рисунок 1.1 – Сутність поняття «фінансовий стан підприємства» в чинному законодавстві України [узагальнено автором на основі: 60,70,71]

Дослідження нормативних документів свідчить про відсутність єдиних підходів до трактування поняття «фінансовий стан підприємства» в чинному законодавстві України.

Таким чином, проаналізувавши різні погляди, вчених-економістів, можемо виділити сутнісні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» (рис. 1.2).

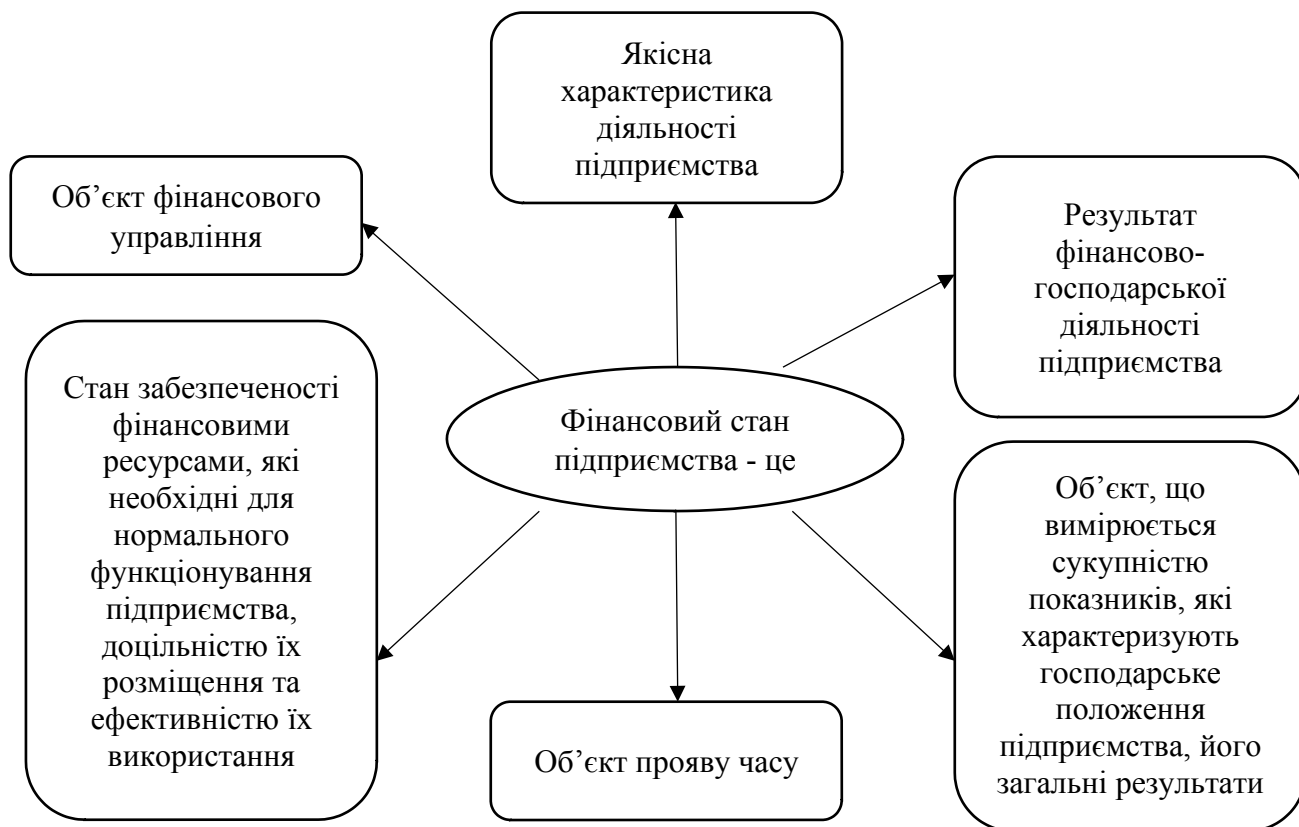

Рисунок 1.2 – Основні положення категорії «фінансовий стан підприємства» [33, с. 97]

Проаналізувавши трактування поняття «фінансовий стан підприємства» в наукових економічних дослідженнях і визначення основних положень цього поняття, спробуємо дати власне його визначення: фінансовий стан являє собою якісну характеристику діяльності підприємства, є об'єктом фінансового управління та є результатом фінансово-господарської діяльності, відображає стан забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективністю використання й вимірюється сукупністю показників, що характеризують загальні результати діяльності підприємства на даний час і визначає його перспективи у майбутньому.

Фінансовий стан характеризується багатьма показниками, і у кожного автора знайдеться свій набір показників, який, на їхню думку, найточніше може уявити картину фінансового стану організації.

Коваленко Л. О. та Ремньова Л. М. у навчальному посібнику «Фінансовий менеджмент» пишуть, що фінансовий стан організації на конкретний момент часу - це результат попередніх періодів існування підприємства і результат прийнятих за звітний період рішень [41, с.36]. Фінансовий стан характеризується сукупністю параметрів, які відображають потенціал підприємства і його використання.

До таких параметрів можна віднести:

- розмір активів, наявних підприємством, а також їх відповідність обсягам виробництва і продажів;
- забезпеченість підприємства власним капіталом, його залежність від позикових джерел фінансування;
- грошовий потік, його освіту, використання матеріалів або інші параметри [8, с. 210].

Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С. та Негашев Е. В. вважають, що при оцінці фінансового стану варто звернути увагу на фінансові результати компанії, ефективність його фінансової діяльності, розрахувати прибутковість/збитковість, а також розглянути зміна структури активів і пасивів і дебіторсько-кредиторської заборгованості [99, с. 31].

Цал-Цалко Ю. С. виділяє такі показники, як фінансова стійкість і стабільність, ділова активність, оборотність, рентабельність, прибутковість і прибутковість, а також майнове становище і ефективність використання капіталу [95, с. 126].

Савицька Г.В. називає найбільш значущими характеристиками фінансового стану кредитоспроможність, ймовірність банкрутства, леверидж, платоспроможність і фінансову стійкість і, звичайно, структуру активів і пасивів, ділову активність, оборотність і ефективність використання капіталу [82, с. 33].

Полозова В. М., визначаючи фінансовий стан як здатність організації фінансувати свою діяльність, виділяє наступні параметри, що характеризують фінансовий стан:

- забезпеченість ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства;
- доцільність розміщення фінансових ресурсів і ефективність їх використання;
- фінансові взаємовідносини з контрагентами;
- платоспроможність і фінансова стійкість.

Полозова В. М. розкриває економічну сутність поняття «фінансовий стан» через одну його характеристику - фінансова стійкість [78, с. 79].

На думку Попової С. П. і Пилипенко А.В., аналіз фінансового стану спрямований на усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства. Відповідно, найбільш важливими показниками при оцінці і аналізі фінансового стану будуть фінансові результати, рентабельність, забезпеченість підприємства власними і позиковими ресурсами і ефективність їх використання, фінансова стійкість [77, с. 26].

Івахів Ю. О. та Романів С. Р. відповідно до свого підходу визначення поняття «фінансовий стан» вважають, що економічна сутність його відбивається через рівень показника ліквідності [32, с. 199].

На наш погляд, «фінансовий стан» повинно відображати три головні моменти.

По-перше, це фінансова незалежність підприємства, його фінансова стійкість. Компанія повинна знати, наскільки вона самостійна, наскільки вона залежна від кредиторів. Фінансово стійке підприємство, вільно маневруючи своїми коштами і найбільш ефективно використовуючи їх, може забезпечувати безперебійний процес виробництва та реалізації, тим самим воно здатне отримувати найбільший прибуток.

По-друге, це платоспроможність і ліквідність. Підприємство має стежити за тим, щоб у нього вистачало коштів для своєчасної оплати за своїми зобов'язаннями.

По-третє, рентабельність власного капіталу, яка дозволяє визначити, наскільки ефективно використовується капітал власника, тобто, скільки прибутку він отримує за кожен вкладений гривню.

Звичайно, для оцінки фінансового стану потрібно оцінка руху та стану складу і структури активів і джерел власного і позикового капіталу. При оцінці фінансового стану можна виявити модель фінансування, тобто чим фінансуються необоротні та постійні і змінні оборотні активи.

Не менш важлива і оцінка ймовірності банкрутства підприємства при оцінці фінансового аналізу.

Отже, на наш погляд, це найбільш важливі складові фінансового стану, для повноти картини слід додатково розраховувати також багато інших показників і коефіцієнти, наприклад, кредитоспроможність, оцінка фінансових результатів підприємства, співвідношення кредиторсько-дебіторської заборгованості, оборотність капіталу і багато іншого.

Фінансовий стан підприємства, безумовно, піддається впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, які мають властивість постійно змінюватися і відхилятися від очікувань підприємства.

Наприклад, на фінансовий стан можуть впливати такі економічні чинники: рівень інфляції, стійкість національної валюти, податкова політика, рівень державного регулювання. З галузевих чинників, що впливають на фінансовий стан підприємства, можна виділити перспективи розвитку галузі, структуру галузі, рівень конкуренції. Не менш важливі і внутрішні чинники, а саме, організаційна структура та якість управління, взаємини з постачальниками і споживачами.

Таким чином, фінансовий стан підприємства - це здатність фінансувати свою діяльність. Фінансовий стан характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, доцільністю їх розміщення, а також ефективністю використання і багатьма іншими параметрами, наприклад, фінансовими взаємовідносинами з контрагентами і партнерами, платоспроможністю, фінансовою стійкістю.

Підприємство має оцінювати і аналізувати своє поточне фінансове становище і порівнювати його з фінансовим станом попередніх періодів і з фінансовим станом підприємств аналогічної діяльності. Метою даного аналізу є отримання об'єктивної і обґрунтованої характеристики фінансового стану. У сучасному світі оцінка і аналіз фінансового стану мають систематизування, а процедури оцінки та аналізу намагаються уніфікувати, однак проводяться дискусії про те, які ж головні показники характеризують фінансовий стан підприємства.

Недооцінка фінансового стану може привести до помилок в прийнятті управлінських рішень, внаслідок чого можуть відбутися відчутні втрати. Завдання, етапи та джерела проведення аналізу фінансового стану підприємства розглянемо у наступному питанні.

1.2 Завдання, етапи та джерела проведення аналізу фінансового стану підприємства

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість аналізу фінансового стану підприємства, якому належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану.

Аналіз результатів діяльності підприємств є одним з основних елементів у системі управління і обґрунтування господарських рішень.

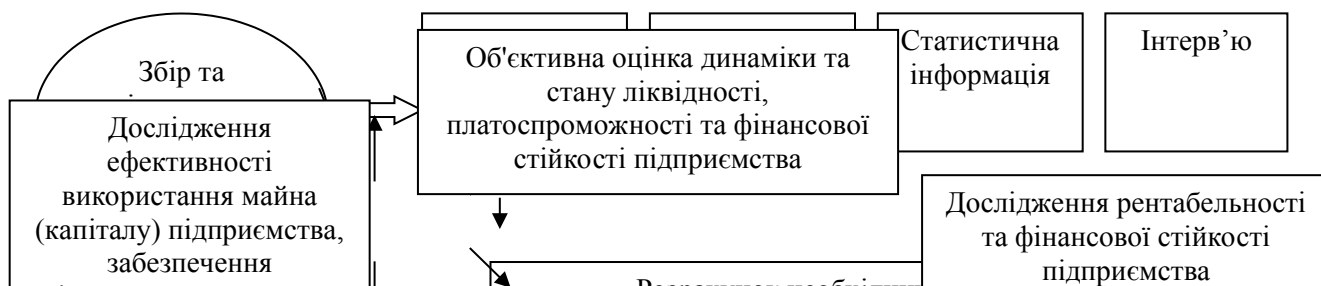
Як відомо, аналіз фінансового стану підприємств здійснюється безпосередньо за низкою методик, розроблених міністерствами (відомствами),

Національним Банком України (НБУ) та комерційними банками. Основу таких методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємств було закладено ще з 1998 року Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та Державною податковою адміністрацією України. Удосконалені варіанти останньої розробки представлено Методичними рекомендаціями з аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій у 2000-2003 роках. Для підприємств, що підлягають приватизації, Міністерством фінансів та Фондом державного майна України у 2001 році розроблено окреме Положення про порядок здійснення аналізу їхнього фінансового стану [61]. Етапи проведення аналізу фінансового стану відображено на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Етапи проведення аналізу фінансового стану підприємства [45, с. 54]

Основні завданнями аналізу фінансового стану наведені на рис.1.4.

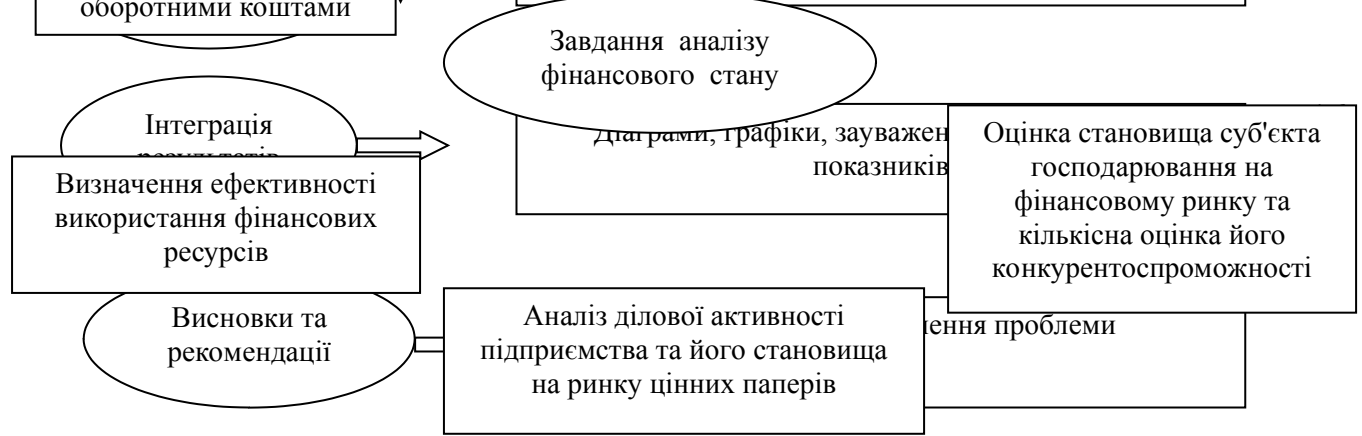

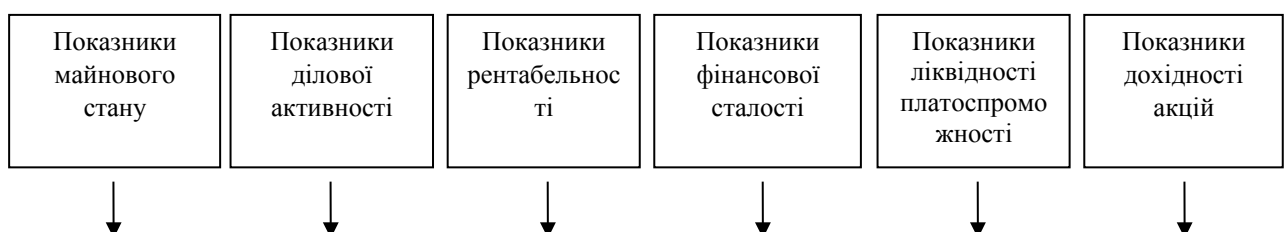
Рисунок 1.4 – Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства [8, с. 64]

Значна кількість існуючих методик оцінки фінансового стану використовує сукупність фінансових коефіцієнтів, які потребують уточнення і забезпечення більшої наочності аналізу.

Групування фінансових коефіцієнтів за змістовною ознакою представлено на рис.1.5.

Отже, аналіз фінансового стану підприємства включає: аналіз капіталу; майна; ліквідності і платоспроможності; рентабельності; фінансової стійкості; ділової активності; дебіторської і кредиторської заборгованості.

Аналіз майнового стану підприємства проводиться за допомогою скороченого аналітичного балансу. Цей баланс утворюється з вихідного балансу, шляхом об'єднання в окремі групи однорідних за своїм складом та економічним змістом статей.

<ul style="list-style-type: none"> - частка основних засобів у валюті балансу; - коефіцієнт зносу основних засобів; - коефіцієнт оновлення основних засобів; - коефіцієнт вибуття основних засобів; - коефіцієнт мобільності активів; - коефіцієнт реальної вартості і запасів у валюті балансу; - коефіцієнт співвідношення активів 	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт трансформації; - оборотність оборотних активів; - оборотність дебіторської заборгованості; - оборотність запасів; - тривалість операційного циклу; - тривалість фінансового циклу; - період окупності капіталу; - оборотність власного капіталу; - фондвіддача; - коефіцієнт сталості економічного росту 	<ul style="list-style-type: none"> - продажу; - основних засобів ; - оборотних активів; - трудових ресурсів; - капіталу; - власного капіталу; - власного оборотного капіталу; - перманентного капіталу; - авансового капіталу; - окупність витрат; - запасів 	<p style="text-align: center;">Коефіцієнти</p> <p style="text-align: center;">:</p> <ul style="list-style-type: none"> -автономії; -концентрації позикового капіталу; -фінансової залежності; -заборгованості -фінансування; -забезпеченості оборотних активів; -забезпеченості запасів; -забезпеченості товарів; -маневрування; -довготермінового залучення коштів; -інвестування; -маневреності власного оборотного капіталу; -фінансової стійкості; -короткострокової 	<p>Коефіцієнти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - абсолютної ліквідності; - проміжного покриття; - загальної ліквідності; - співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості; - ліквідності запасів; - ліквідності коштів у розрахунках; - загальний показник платоспроможності. 	<ul style="list-style-type: none"> - дохід на акцію; - дивіденд на акцію; - дивідендний дохід; - коефіцієнт котирування акцій; - ціна акції; - дивідендна дохідність акції.
---	--	---	---	--	---

Рисунок 1.5 – Групування фінансових показників за змістовною ознакою [6, с. 38]

Аналіз структури майна проводиться за системою показників, які визначаються за допомогою скороченого аналітичного балансу.

Аналіз ліквідності та платоспроможності полягає у порівнянні коштів по активу, групованих за ступенем їх ліквідності і розташованих у порядку зменшення ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованих за термінами їх погашення і розташованих у порядку зростання термінів.

При порівнянні у разі, якщо активів вистачає, баланс є ліквідним, а підприємство платоспроможним; якщо ж ця умова не виконується, то баланс є неліквідним, і підприємство вважається неплатоспроможним.

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо одночасно виконуються наступні умови [8, с.201]:

$$A_1 \geq П_1; A_2 \geq П_2; A_3 \geq П_3; A_4 \leq П_4, \quad (1.1)$$

де A_1 – найбільш ліквідні активи. Це гроші та їх еквіваленти, які можна використати для поточних розрахунків. Сюди належать гроші та їх еквіваленти, а також поточні фінансові інвестиції (р. 1160, 1165 другого розділу активу балансу);

A_2 – середньоліквідні активи. Це активи, для перетворення яких на гроші потрібен певний час. В цю групу включають дебіторську заборгованість (р. з 1125 до 1155 включно).;

A_3 – низьколіквідні активи. Це всі інші статті 2-го розділу активу балансу, які включають запаси та інші оборотні активи;

A_4 – важколіквідні активи. Це активи, які передбачено використовувати в господарській діяльності протягом тривалого періоду. В цю групу включають всі статті 1-го розділу активу балансу («Необоротні активи») та підсумок третього розділу активу («Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття»);

$П_1$ – це кредиторська заборгованість (р. з 1615 до 1660 включно, р. 1690);

$П_2$ – це короткострокові кредити банків (рядок 1600), поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (р. 1610);

$П_3$ – це довгострокові зобов'язання – 2-й розділ пасиву балансу, крім р. 1525;

$П_4$ – це статті 1-го розділу пасиву («Власний капітал») – (р. 1495), а також рядки 1525, 1665, 1700.

Виконання перших трьох умов свідчить про те, що поточні активи підприємства ($A_1 + A_2 + A_3$) перевищують його зовнішні зобов'язання ($П_1 + П_2 + П_3$), тобто воно має власний оборотний капітал, який при ефективному використанні забезпечує належну фінансову сталість.

Крім абсолютних показників існують і відносні показники аналізу ліквідності і платоспроможності (додаток А).

Аналіз ділової активності проявляється у швидкості обертання його активів і пасивів. Аналіз ділової активності передбачає дослідження рівня та динаміки показників обертання:

1) коефіцієнт обертання окремих видів активів і пасивів характеризують кількість оборотів активів і пасивів за відповідний календарний період, календарний рік, три квартали, півроку, квартал.

2) Тривалість одного обороту окремих видів активів і пасивів (днів) показує середній період обертання активів і пасивів.

Про зростання рівня ділової активності свідчить збільшення коефіцієнта обертання і відповідно зменшення тривалості одного обороту активів і пасивів.

Методика розрахунку показників ділової активності [6, с.222]:

1) коефіцієнт обертання (капіталу, оборотних активів, оборотних виробничих фондів, готової продукції і товарів, дебіторської заборгованості, власного капіталу) дорівнює відношенню чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної вартості відповідних видів активів і пасивів.

2) Тривалість одного обороту відповідних видів активів і пасивів (днів) дорівнює $360 (270,180,90)$ днів/коефіцієнт обертання відповідних видів активів і пасивів.

3) Фондовіддача необоротних активів (грн.) дорівнює відношенню чистого доходу від реалізації продукції до середньорічної вартості необоротних активів.

4) Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості дорівнює відношенню операційних витрат до середньорічної вартості кредиторської заборгованості.

5) Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (середній період погашення, днів) дорівнює $360 (270,180,90)$ днів / коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості.

6) Тривалість операційного циклу в днях дорівнює сумі тривалості одного обороту оборотних, готової продукції і товарів, дебіторської заборгованості.

7) Тривалість фінансового циклу (днів) дорівнює різниці тривалості операційного циклу і тривалості одного обороту кредиторської заборгованості.

Велике значення має аналіз структури доходів підприємства та оцінка взаємозв'язку прибутку з показниками рентабельності.

Методика факторного аналізу показника загальної рентабельності (збитковості) капіталу.

1) формування вихідної інформації (прибуток, збиток до оподаткування, чистий дохід від реалізації продукції, середньорічна вартість капіталу);

2) визначення результативного і факторних показників:

- загальна рентабельність (збитковість) капіталу = прибуток/середньорічна вартість капіталу;

- рентабельність (збитковість) продажу = прибуток/чистий дохід від реалізації продукції;

- коефіцієнт обертання капіталу = чистий дохід від реалізації продукції/середньорічна вартість капіталу;

3) побудова моделі факторного аналізу.

Для забезпечення підвищення показника загальної рентабельності капіталу можна скористатися двома шляхами:

а) підвищення ефективності реалізації продукції проводиться за рахунок ефективної цінової політики і зменшення собівартості;

б) при умові низької прибутковості продукції підвищити ефективність використання капіталу можна за рахунок прискорення його обертання.

4) Визначення впливу факторів на зміну результативного показника за допомогою способу ланцюгових підстановок.

Розрахунок з показників рентабельності капіталу (показник базового періоду, умовний показник, звітний показник).

5) формування висновку за результатами факторного аналізу, де зазначається загальна зміна результативного показника і вплив кожного з факторів. При цьому треба обґрунтувати пропозиції по підвищенню ефективності використання капіталу.

Аналіз фінансової стійкості дозволяє зовнішнім аналітикам сформулювати висновок щодо діяльності співпраці з даним підприємством по поданню кредитних ресурсів, здійсненню довгострокових і короткострокових інвестицій, ефективного використання акціонерного капіталу. У світовій та вітчизняній фінансово - аналітичній практиці розроблена система фінансових коефіцієнтів з метою оцінки фінансової стійкості підприємств.

Система показників для оцінки фінансової стійкості за економічним змістом поділена на три групи [8, с. 301].

Перша група – показники структури капіталу – характеризують співвідношення між розділами і статтями пасиву балансу:

а) коефіцієнт автономії – показує частку власного капіталу в загальній сумі коштів інвестованих у діяльність підприємства. При умові його значення $\geq 0,5$ ризик кредиторів (банків, інвесторів) є мінімальним, бо у цьому випадку усі зобов'язання підприємства можуть бути виконані за рахунок власного капіталу.

б) коефіцієнт концентрації залученого капіталу характеризує частку зобов'язань в загальній величині пасивів і відображає рівень фінансової залежності підприємства.

в) коефіцієнт фінансування показує скільки припадає власного капіталу на 1 грн. зобов'язань.

г) коефіцієнт фінансового ризику – скільки підприємство використало позикових коштів в розрахунку на 1 грн. вкладеного у майно власного капіталу. Ці показники є взаємодоповнюючими, яких за результатами розрахунку одного з них формується висновок про фінансову стійкість або нестійкість підприємства, то такий же висновок буде і за іншими показниками.

д) коефіцієнт дострокового залучення позикових коштів характеризує структуру капіталу і при його збільшенні формується висновок про збільшення залежності підприємства від довгострокових запозичень.

е) коефіцієнт структури залученого капіталу показує частку довгострокових зобов'язань у зобов'язаннях і характеризує можливості підприємства щодо використання довгострокових кредитних ресурсів.

Друга група - показники стану оборотних активів - характеризують співвідношення між розділами та статтями активу і пасиву балансу:

а) коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частка власного капіталу знаходиться в мобільній формі, тобто вкладена в оборотні активи;

б) коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів відображає частку власних оборотних коштів в загальній величині оборотних активів. Має бути $\geq 0,1$;

в) коефіцієнт забезпеченості запасів характеризує рівень достатності власних оборотних коштів для формування запасів;

г) коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів характеризує частку грошових коштів, як висококваліфікованих активів у загальній величині власних оборотних коштів.

Якщо за результатами розрахунків по інформації балансу одержуємо від'ємне значення власних оборотних коштів, це свідчить про їх відсутність на дату складання балансу, тому в цьому випадку показники а), б), в) = 0, а показник г) – не розраховується.

Третя група - показники стану основного капіталу – характеризують співвідношення між розділами та статтями активу балансу:

а) коефіцієнт реальної вартості майна – показує частку основних засобів і оборотних виробничих фондів у загальній величині майна. Збільшення даного показника є ознакою нарощування майнового потенціалу підприємства;

б) коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні показує частку основних засобів в оцінці за залишковою вартістю в загальній величині майна;

в) коефіцієнт накопичення амортизації характеризує рівень зносу основних засобів і нематеріальних активів [76, с. 129-130].

Аналіз показників оцінки фінансової стійкості проводиться за двома напрямками:

– порівняння фактичних значень показників, які визначені на дату складання балансу з нормативними значеннями, що дозволить сформулювати висновок про фінансову стійкість або нестійкість підприємства за цим критерієм;

– порівняння фактичних значень показників у динаміці, що дозволить сформулювати висновок про позитивний, або негативний характер змін у характеристиці фінансової стійкості.

Абсолютне значення і тенденції зміни фінансових показників, як правило, мають різнопланове тлумачення, тобто якщо за одними показниками підприємство вважатиметься фінансово стійким, то за стійкими буде протилежний висновок.

З метою формування узагальнюючого висновку про фінансову стійкість (нестійкість) підприємства використовується методика визначення одного з 4-х типів фінансової стійкості. Ця методика передбачає розрахунок показників, які характеризують достатність відновлюваних джерел для формування запасів підприємства. Є такі типи фінансової стійкості:

- 1) абсолютна фінансова стійкість (трапляється на практиці дуже рідко) – коли власні оборотні кошти забезпечують запаси;
- 2) нормальний стійкий фінансовий стан – коли запаси забезпечуються власними оборотними коштами і довгостроковими зобов'язаннями;
- 3) нестійкий фінансовий стан – коли запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів;
- 4) кризовий фінансовий стан – коли запаси не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [100, с.252].

Таким чином, на засадах аналізу та оцінювання діяльності підприємства розробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників. Тобто, аналіз і оцінка діяльності

підприємства повинні не лише надавати інформацію для зовнішніх користувачів, а й служити основою для прийняття оперативних управлінських рішень та формування стратегії розвитку підприємства.

1.3 Характеристика сучасних методик прогнозування фінансового стану підприємства

Прогнозування фінансового стану підприємства є невід'ємним елементом його управління. Визначаючи фінансовий стан як складну систему, що є об'єктом прогнозування, нами пропонується розглядати прогнозування фінансового стану підприємства як розробку системи науково обґрунтованих імовірнісних припущень про базові і альтернативні структурні зміни в активах та пасивах підприємства, обумовлених ефективністю використання капіталу.

Прогнозування фінансового стану підприємства доцільно здійснювати шляхом моделювання, оскільки останнє дозволяє відобразити перспективний фінансовий стан в залежності від необмеженої кількості факторів. Таким чином, адекватність прогнозування фінансового стану залежить від процедури та логіки побудови прогнозної моделі. Це обумовлює необхідність визначення послідовності процедур та основних етапів прогнозування.

Враховуючи це, Савицька Г. В. пропонує наступну методику його проведення, яка складається з трьох етапів: 1) підготовчий етап, на якому здійснюється збір та первинна обробка інформації про фінансовий стан підприємства; 2) аналіз фінансового стану підприємства, який дозволяє виявити основні фактори, що впливають на зміну фінансового стану; 3) прогнозування фінансового стану та його моделювання в залежності від цілей прогнозування [82, с. 526].

Перший етап включає в себе постановку цілей прогнозування; збір інформації, що характеризує фінансовий стан промислового підприємства; перевірку зібраної інформації на адекватність.

Постановка цілей прогнозування передбачає визначення основних напрямів використання прогнозних даних, тобто на цьому етапі дається відповідь на запитання, де будуть використані прогнозні дані. Збір інформації – це процес збору первинних даних, що характеризують фінансовий стан підприємства, насамперед це фінансова звітність за попередні звітні періоди.

Якість прогнозних даних залежить від достовірності вхідної інформації, тобто вона повинна мати високий рівень об'єктивності. Таким чином, високий рівень достовірності первинних даних зумовлює необхідність перевірки вхідної інформації на адекватність. Перевірку адекватності зібраної інформації доцільно здійснювати в два етапи.

Перший – арифметична перевірка правильності заповнення проміжних підсумків звітності; другий – перевірка на дотримання вимог чинного законодавства при складанні фінансової звітності, які викладені в стандартах (положеннях) бухгалтерського обліку України.

Другий етап передбачає проведення всебічного аналізу фінансового стану підприємства. Проведення даного аналізу, навіть за умов, якщо користувача в першу чергу цікавить прогноз, є необхідним, оскільки попередній аналіз фінансового стану дозволяє визначити стабільність розвитку підприємства та його залежність від зовнішнього середовища функціонування підприємства. Він є невід'ємною частиною прогнозування, оскільки дозволяє збільшити достовірність прогнозу і виявити основні фактори, які можуть негативно вплинути на прогнозну оцінку.

Третій етап передбачає безпосередньо сам процес прогнозування, який включає в себе вибір моделі прогнозування, розрахунок прогнозних показників і визначення на підставі розрахованих прогнозних показників типу фінансового стану підприємства.

Однак, на жаль, сучасні методи планування і управління фінансами далекі від ідеалу як за своєю структурою, так і за способами використання.

Безсумнівний інтерес викликає питання про напрями і специфіку застосування прогнозної моделі на рівні підприємства.

У стратегічному аналізі досить широко застосовуються різноманітні методи прогнозування параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, причому однаково важливими є і якісні (експертні), і кількісні (статистичні) методи [31].

За принципами формування прогнозу виділяють три групи методів: екстраполяцію, моделювання і експертні оцінки.

Методи екстраполяції (найменших квадратів, рухомих середніх, експоненційного згладжування та ін.) спираються на статистично обґрунтовані тенденції зміни тих чи інших кількісних характеристик об'єкта. Екстраполяційні методи є одними з найрозповсюдженіших серед усіх способів економічного прогнозування. До методів моделювання належать прийоми структурного, сітьового, матричного моделювання та інші, які дозволяють отримувати прогнозні фінансові показники з допомогою певних моделей.

Методи експертних оцінок належать до неформалізованих методів і застосовуються у тих випадках, коли неможливо врахувати вплив багатьох факторів через значну складність об'єктів прогнозування. Коли формалізовані методи прогнозування застосувати неможливо, доводиться вдаватися до знань і досвіду експертів.

Методи підготовки проєктованих фінансових звітів значно відрізняються залежно від базису (основного припущення, концепції), на якому будується весь процес прогнозування і аналізу.

Прогнозування з допомогою методу процента від продажу полягає у збільшенні (зменшенні) показника доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) і статей балансу і звіту про фінансові результати (крім тих, що не залежать від зміни продажу) на однаковий відсоток. Припущення про пряму

залежність між темпами зміни доходу від реалізації та інших статей повинно підлягати перевірці на основі емпіричних даних.

Для того, щоб правильно скласти звіт про фінансові результати з допомогою методу відсотка від продажу, необхідно класифікувати його статті на автоматично утворені і регульовані [35, с. 224].

Розглянемо найпростіші і найпоширеніші способи отримання і прогнозу на наступні періоди з допомогою часових рядів. Найпростішим є метод рухомого середнього, який можна застосовувати тоді, коли не потрібен дуже точний прогноз. В разі його використання прогноз будь-якого періоду являє собою середній показник декількох результатів спостережень часового ряду. У загальному вигляді формула рухомого середнього виглядає так [35, с.224]:

$$F_{t+1} = \frac{D_t + D_{t-1} + D_{t-2} + \dots + D_{t-N+1}}{N} \quad (1.2)$$

де F_{t+1} – прогноз для часового періоду; $t+1$, D_t , D_{t-1} – фактичні значення показника; N – кількість періодів у часовому ряду.

Розрахунки з допомогою цього методу достатньо точно відображають зміни основних показників попереднього періоду. Іноді вони навіть ефективніші, ніж методи, основані на довгострокових спостереженнях. Дещо складнішим, ніж рухоме середнє, є метод експоненційного згладжування, який забезпечує досить швидке реагування прогнозу на всі події, що відбуваються протягом періоду, який охоплюється часовим рядом. Основна ідея цього методу полягає в тому, що кожен новий прогноз отримується шляхом зсування попереднього прогнозу в напрямку, який би давав кращі результати порівняно зі старим прогнозом. Базове рівняння має такий вигляд [35, с.225]:

$$F_{t+1} = a \times D_t + (1-a) \times F_t \quad (1.3)$$

де F_{t+1} – прогноз для часового періоду; $t+1$, D_t – фактичне значення показника у момент часу t ; F_t – прогноз, зроблений у момент часу t ; α – константа згладжування ($0 < \alpha$)

Константа згладжування є самокоригованою величиною.

Наведені методи рухомого середнього і експоненційного згладжування належать до прийомів трендового аналізу. Тренд – це тривала тенденція зміни економічних показників у часі. Під час розробки моделей прогнозування тренд із основною складовою прогнозованого часового ряду, на який вже накладаються інші складові.

Аналіз доводить, що жоден з існуючих методів не може дати достатньої точності прогнозу на 20-25 років. Метод екстраполяції не дає точних результатів на тривалий термін, тому що він базується на даних минулого і теперішнього часу, і похибка поступово збільшується в міру віддаленості прогнозу. Тому екстраполяція дає позитивні результати максимум на 5-7 років.

Для стратегічного аналізу корисними є також методи прогнозування з допомогою регресійного аналізу [50, с.90]. Регресійний аналіз – це математичний метод прогнозування, результатом якого є рівняння з однією або більшою кількістю незалежних змінних, яке використовується для визначення залежної змінної.

На жаль, навіть складні економетричні моделі не можуть забезпечити стовідсоткову точність прогнозів. Кількісні прогнози – це не передбачення, які обов'язково мають справдитися, а лише припущення. Різниця між цими поняттями величезна. Коли «історичні» тенденції проєкціюються (екстраполюються) у майбутнє, може статися «розрив» між минулим і майбутнім - тоді прогнози будуть неточними.

Це застереження потрібно враховувати навіть тоді, коли прогноз викликає повну довіру, оскільки ґрунтується на достовірних джерелах і підготовлений компетентними фахівцями. Справа у тому, що різні тенденції можуть мати взаємний вплив, або інакше кажучи, можуть бути тенденції, «приховані» в інших тенденціях. Отже, прогнози повинні завжди ретельно перевірятися.

Процес підготовки проєктованих фінансових звітів, складених на основі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні, починається з опрацювання відповідних звітів за минулий рік (або декілька років) і поділяється на декілька загальних етапів [53, с.139]. Першим етапом є прогнозування такого показника як дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Ця операція є ключовою і, певною мірою, визначальною для підготовки проєктованих фінансових звітів у цілому – прогноз обсягу реалізації є відправною точкою для розрахунку показників звіту про фінансові результати та балансу.

Другим етапом є підготовка проєктованого звіту про фінансові результати, що обумовлено необхідністю розрахунку суми нерозподіленого прибутку, який залишається у розпорядженні підприємства і може бути реінвестований у виробництво, тобто спрямований на покриття майбутніх фінансових потреб.

Кожна стаття звіту про фінансові результати збільшується або зменшується відповідно до концепції складання прогнозу – або на основі процента зростання (зменшення) обсягу реалізації продукції (так званий метод процента від продажу), або незалежно. Слід проявляти акуратність при прогнозуванні продажу. Це не означає якихось особливих труднощів, але якщо прогнози підприємства надто оптимістичні, то у кінцевому підсумку підприємство обтяжить себе накопиченим, не зайнятим у виробництві устаткуванням та оборотним капіталом.

Визначення ймовірної діяльності підприємства в майбутньому може бути забезпечено шляхом розробки прогнозних фінансових документів – проєктів майбутніх звіту про фінансові результати, звіту про грошові потоки та бухгалтерського балансу.

Прогнозний звіт про фінансові результати та звіт про грошові потоки являють собою робочий план для всього підприємства в цілому, а прогноз-ний

бухгалтерський баланс відображає сумарний вплив передбачуваних майбутніх управлінських рішень на фінансовий стан підприємства.

Складові частини фінансового прогнозування (бюджету поточної діяльності, грошовий бюджет, інвестиційний та фінансові плани, прогнозні фінансові звіти) тісно пов'язані між собою, оскільки будуються на основі одного і того ж комплексу вихідних положень (рис. 1.6) [53, с.140].

Рисунок 1.6 – Система прогнозування фінансових звітів [24]

Схема складання прогнозних фінансових звітів, наведена на рис. 1.6, показує, як різноманітні бюджети поточної діяльності зливаються в єдиний консолідований грошовий бюджет, який в свою чергу підкріплюється специфічними конкретними даними з інвестиційного і фінансового планів (верх

схеми). Таким чином, прогностні фінансові звіти – всеохоплюючий вираз очікуваного стану підприємства в майбутньому.

У методичному плані основним інструментом будь-якого прогнозу є схема екстраполяції. Розрізняють формальну й прогностну екстраполяцію [87, с. 96]. Формальна базується на припущенні про збереження в майбутньому минулих і справжніх тенденцій розвитку об'єкта прогнозу. При прогностній екстраполяції фактичний розвиток погоджується з гіпотезами про динаміку досліджуваного процесу з обліком у перспективі його фізичної й логічної сутності.

Адаптивні моделі й методи мають механізм автоматичного настроювання на зміну досліджуваного показника. Інструментом прогнозу є модель, первісна оцінка параметрів якої виробляється по декількох перших спостереженнях. На її основі робиться прогноз, що рівняється з фактичними спостереженнями. Прогноз виходить як екстраполяція останньої тенденції. У різних методах прогнозування процес настроювання (адаптації) моделі здійснюється по різному.

Таким чином, найбільш розробленим серед усієї сукупності методів прогнозування є метод екстраполяції, який заснований на поширенні у майбутнє тенденцій минулого. Проте даний метод є обмеженим, оскільки дозволяє врахувати лише фактор обсягів продажів, а рівень потреби у чистому оборотному капіталі у короткостроковому періоді залежить також від терміну оборотності запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості тощо.

Незважаючи на зручність методу визначення термінів оборотності капіталу його недоліком є те, що терміни оборотності не є нормативними, а змінюються під впливом різних факторів, які у свою чергу потребують прогнозування та уточнення. Моделі та специфіки методу аналізу, взаємозв'язок між вказаними складовими є доволі неоднозначним. Більшість методів, а саме статистичні і моделі експертних систем штучного інтелекту будуються поза рамками якої-небудь теоретичної основи, економічної чи фінансової. Зокрема, це очевидно, якщо розглянути критерії вибору фінансових коефіцієнтів: популярність в

літературі; результати попередніх досліджень; використання провідними фінансовими установами; на основі не пояснених гіпотез авторів тощо. З іншого боку, можна припустити, що система показників, на основі якої будується модель фінансового стану, має логічно впливати з певного системного уявлення про підприємство. Відтак, зміст моделі впливає з уявлення про фінансовий стан підприємства та ті контексти, що пов'язуються із задачею оцінки.

Висновки за розділом 1

Вивчення теоретичних основ аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства дозволило зробити наступні висновки.

1. Фінансовий стан підприємства відображає процес формування і використання його фінансових коштів, що проявляється в тому чи іншому рівні платоспроможності підприємства, в готовності вчасно задовольняти платіжні вимоги постачальників і підрядників відповідно до укладених господарських договорів, своєчасно повертати кредити, виплачувати заробітну плату робітникам і службовцям, вносити платежі в бюджет. Фінансовий стан є також найважливішою характеристикою ділової активності й надійності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність і потенціал підприємства в діловому співробітництві, виступає гарантом реалізації економічних інтересів всіх учасників господарської діяльності.

2. Оскільки фінансовий стан характеризується системою показників, що дозволяють оцінити наявність, розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів, то основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є: аналіз ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами; аналіз стану і динаміки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; аналіз рентабельності підприємства та кількісна оцінка його

конкурентоспроможності; аналіз стану підприємства на фінансовому ринку; пошук резервів підвищення рентабельності виробництва.

Показники аналізу фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством.

3. Прогнозування фінансового стану підприємства є невід'ємним елементом його управління. Визначаючи фінансовий стан як складну систему, що є об'єктом прогнозування, нами пропонується розглядати прогнозування фінансового стану підприємства як розробку системи науково обґрунтованих імовірнісних припущень про базові і альтернативні структурні зміни в активах та пасивах підприємства, обумовлених ефективністю використання капіталу. Прогнозування фінансового стану підприємства доцільно здійснювати шляхом моделювання, оскільки останнє дозволяє відображати перспективний фінансовий стани в залежності від необмеженої кількості факторів. Таким чином, адекватність прогнозування фінансового стану залежить від процедури та логіки побудови прогнозовної моделі. Це обумовлює необхідність визначення послідовності процедур та основних етапів прогнозування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФАБРИКА ДРУКУ» ЗА 2016-2018 РОКИ

2.1 Загальна характеристика фінансового стану ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку» (далі ТОВ «ВПП «Фабрика друку»)) засноване фізичними особами на підставі Установчої Угоди від 22 квітня 2013 року, з метою здійснення статутних завдань.

Виробничі площі товариства знаходяться на одній земельній ділянці та розташовані за місцем знаходження товариства Сумська обл., м. Суми, Зарічний район, вул Соборна, б. 29Г.

Основним видом діяльності товариства є видання книг. Крім того товариство займається виробництвом картону; паперу фільтрувального, для харчової промисловості, паперу для пакування; виробництвом виробів з паперу та картону; надання послуг.

Організаційна структура товариства представлена наступним чином: адміністративний апарат; склад готової продукції; склади матеріалів та сировини; 2 регіональні склади; два магазини; друкувальні цехи, виробничі цехи. Допоміжні дільниці: дільниця з експлуатації та ремонту електроустаткування; транспортна дільниця; дільниця з експлуатації вентиляційного, водоканалізаційного устаткування; дільниця з експлуатації газового, компресорного устаткування та хімводоочистки; дільниця цивільної оборони і пожежної профілактики; відділ АСУ; очисні споруди; ремонтно-

механічний цех; господарський відділ; здоровпункт; хімлабораторія; центральна лабораторія зразків; експериментальна ділянка.

Товариство реалізовує продукцію по всіх регіонах України (близько 44%), та постачає на експорт до країн СНД (близько 27%) та дальнього зарубіжжя (до 29%) за безготівковими та готівковими рахунками.

Сировинну базу для виробництва, крім партнерів із України, забезпечують партнери з Австрії, Німеччини та Кореї. Матеріальну базу виробництва становлять майнові та фінансові ресурси ТОВ «ВПП «Фабрика друку». Їх наявність та динаміку характеризують дані табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміни (+,-)		Темп змін, %	
				у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Фінансові ресурси за балансовою вартістю на кінець року, тис. грн.							
1.1. активи	231203,0	225713,0	239838,0	-5490,0	14125,0	97,6	106,3
у тому числі:							
1.1.1. необоротні активи	169546,0	160712,0	154095,0	-8834,0	-6617,0	94,8	95,9
з них:							
основні засоби	156737,0	152466,0	142244,0	-4271,0	-10222,0	97,3	93,3
1.1.2. оборотні активи	61657,0	65001,0	85743,0	3344,0	20742,0	105,4	131,9
з них:							
запаси	23476,0	21376,0	29336,0	-2100,0	7960,0	91,1	137,2
дебіторська заборгованість	31873,0	41531,0	43814,0	9658,0	2283,0	130,3	105,5
грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	6308,0	2094,0	12593,0	-4214,0	10499,0	33,2	601,4
1.1.3. необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
1.2. капітал	231203,0	225713,0	239838,0	-5490,0	14125,0	97,6	106,3
у тому числі:							
1.2.1. власний капітал	133264,0	131253,0	90102,0	-2011,0	-41151,0	98,5	68,6
у його складі:							
статутний капітал	333,0	333,0	333,0	0,0	0,0	100,0	100,0
нерозподілений прибуток	105006,0	103035,0	61924,0	-1971,0	-41111,0	98,1	60,1
1.2.2. довгострокові зобов'язання	38871,0	38747,0	120943,0	124,0	82196,0	100,3	348,7
1.2.3. поточні зобов'язання	59068,0	55713,0	28793,0	-3355,0	-26920,0	94,3	51,7
2. Економічні результати діяльності, тис. грн.							
2.1. чистий дохід від реалізації	243744,0	206955,0	222440,0	-36789,0	15485,0	84,9	107,5

2.2. собівартість реалізованої продукції	190078,0	168514,0	185712,0	-21564,0	17198,0	88,7	110,2
у тому числі:							
матеріальні затрати	143089,0	122735,0	131666,0	-20354,0	8931,0	85,8	107,3
2.3. фінансовий результат від операційної діяльності	22169,0	7326,0	14976,0	-14843,0	7650,0	33,0	204,4
2.4. чистий прибуток	10301,0	-1572,0	-41127,0	-11873,0	-39555,0	-15,3	2616,2

За показниками, представленими у табл. 2.1, обсяг майна та капіталу акціонерного товариства за 2016-2018 рр. дещо збільшився. Так, на кінець 2018 р. балансова вартість активів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» становила 239838 тис. грн., що на 3,7% більше, ніж на кінець 2016 р. Нарощення вартості майна відбувалося у 2018 р. У складі майна перевагу мали довгострокові активи, хоча до кінця періоду їх питома вага знизилася. Так, у 2017 р. порівняно з 2016 р. вартість необоротних активів зменшилася на 5,2%, а в 2018 р. – зменшилася на 4,1% і становила 154095 тис. грн., або 642% загальної вартості майна підприємства.

Вартість оборотних активів змінювалася в сторону збільшення і більш високими темпами. Так, на кінець 2017 р. порівняно з 2016 р. балансова вартість поточних активів зросла на 5,4%, а в наступному році – ще на 31,9%. В цілому за період дослідження вартість оборотних активів збільшилася на 39,1% і на кінець 2018 р. складала 85743 тис. грн.

Під впливом динаміки вартості довгострокових та короткострокових активів підприємства змінювалася структура майна. Динаміку структури активів підприємства показано на рис. 2.1.

На діаграмі (рис. 2.1) видно тенденцію до зменшення частки поточних активів та зниження їх загальної мобільності, що має негативно позначатися на ефективності діяльності підприємства.

Фінансування активів здійснювалося за рахунок власних та позикових джерел. За даними табл. 2.2, вартість власного капіталу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у 2018 р. становила 90102 тис. грн., що на 32,4% менше, ніж за 2016 р. Більш стриманими були темпи скорочення розміру власного капіталу в 2017 р.

Зменшення власного капіталу відбувалося внаслідок погіршення фінансових результатів господарювання підприємства в 2017-2018 рр. Погіршення фінансового

результату діяльності підприємства в динаміці, а також скорочення більш ніж на 40,0% за період дослідження величини нерозподіленого прибутку минулих періодів стримувало динаміку формування власного капіталу підприємства.

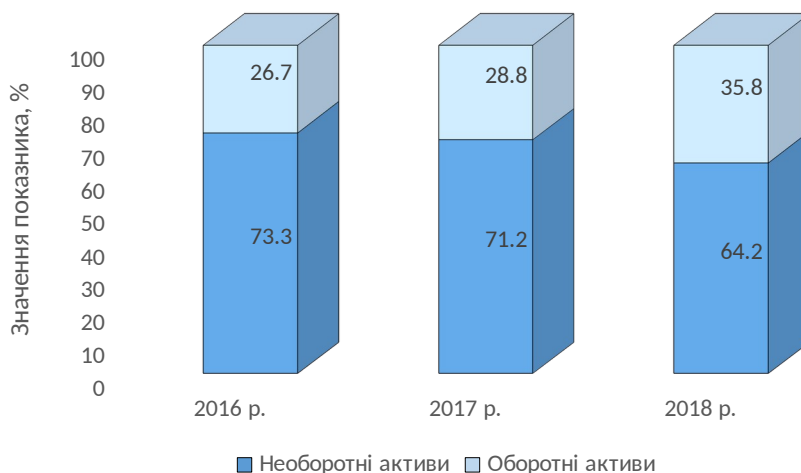

Рисунок 2.1 – Динаміка структури активів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у 2016-2018 рр.

Наявність збитків у 2018 р. посилює негативні тенденції розвитку власного капіталу ТОВ «ВПП «Фабрика друку», а також є джерелом високого фінансового ризику для підприємства та вносить нестабільність у його діяльність, гальмує економічний розвиток.

В умовах повільного та недостатнього приросту власних джерел фінансових ресурсів підприємство проводило фінансування за рахунок позикових джерел. У 2017-2018 рр. підприємство залучало як довгострокові кредити банків, так і короткострокові позикові ресурси у вигляді та кредиторської заборгованості за різними видами розрахунків. Обсяг позикових ресурсів на кінець 2018 р. становив 149736 тис. грн., або 62,4% загального обсягу капіталу підприємства. Основним джерелом формування поточних зобов'язань є кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Зміни обсягу власного та позикового капіталу супроводжувалися незначними змінами його структури (рис. 2.2), що не мало відчутного впливу на фінансову стійкість підприємства, рівень якої за 2016-2018 рр. становив у межах 58-37% і не досягає критичної межі (50%).

Отже, структура капіталу підприємства залишається незадовільною. В 2016-2018 рр. запас фінансової стійкості значною мірою втрачено, що тягне за собою підвищення фінансової напруги та пов'язаного з цим ризику втрати фінансової незалежності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» .

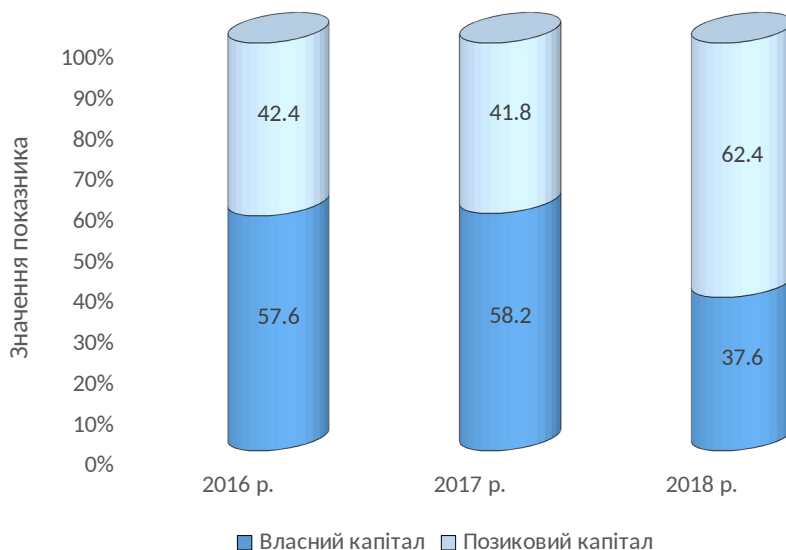

Рисунок 2.2 – Динаміка структури капіталу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Зміни у складі та структурі майна та капіталу досліджуваного підприємства, зокрема, недостатній рівень фінансової стійкості та зниження мобільності активів, відбулися внаслідок нестабільної динаміки обсягів діяльності. Динаміка основних економічних показників, поданих у табл. 2.1, свідчить про деяке скорочення масштабів основної операційної діяльності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» в цілому за період дослідження. Так, виручка від реалізації підприємства за 2017 р. становила 206955 тис. грн., що на 15,1% менше, ніж за 2016 р., хоча в 2018 р. її розмір збільшився 222440 тис. грн., що на 7,5% більше порівняно з попереднім роком. Підвищення виробничої активності підприємства відбувалося завдяки досягненням керівництва у напрямі укладення контрактів з зарубіжними замовниками паперово-картонної продукції. Виконання договорів дозволило до певної міри збільшити обсяги діяльності підприємства, проте через економічну нестабільність у державі, що

супроводжується підвищенням темпів інфляції, некерованим подорожчанням виробничих ресурсів (сировини і матеріалів, теплопостачання та інших) не дозволило утриматися в прибутковій зоні функціонування, адже за даними фінансової звітності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у 2016 р. чистий прибуток товариства становив відповідно 10301 тис. грн. У 2018 та 2017 рр. підприємство завершило фінансовий рік зі збитками в обсязі відповідно 1572 та 41127 тис. грн. (рис. 2.3).

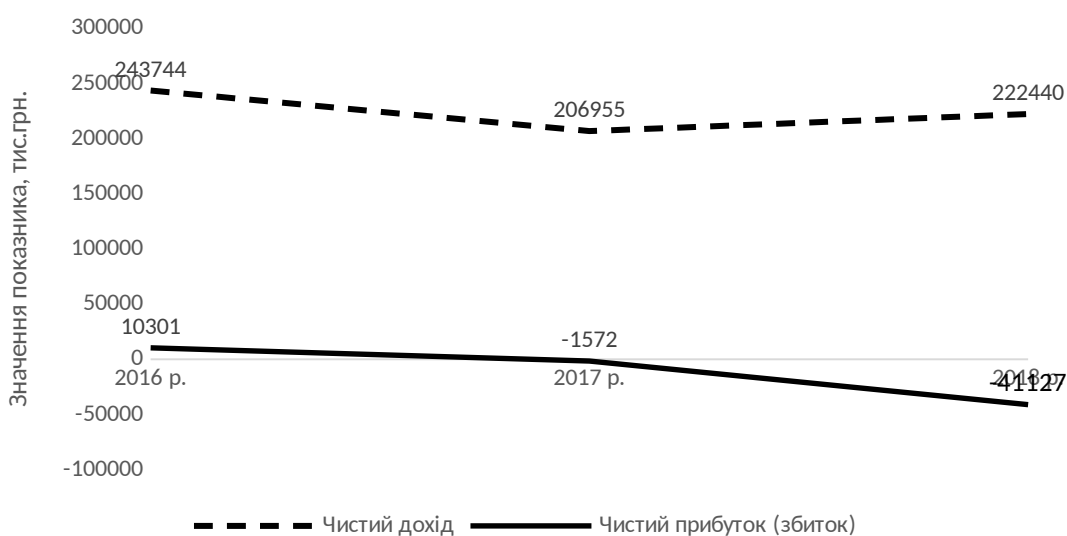

Рисунок 2.3 – Динаміка чистого доходу від реалізації та чистого збитку ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у 2016-2018 рр.

Таким чином, динаміка економічних показників господарювання ТОВ «ВПП «Фабрика друку» поступово руйнує основи для ефективної діяльності та економічного розвитку, проте ще має певні можливості для подолання наявних тенденцій. Правильність такого висновку підтверджується даними табл. 2.2, згідно з якими у 2016-2018 рр. підприємство забезпечувало позитивний грошовий потік від операційної діяльності та його розмір збільшувався. За 2018 р. підприємством генеровано операційних грошовий потік в 28467 тис. грн.

Крім того, в 2018 р. чистий рух коштів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» досяг позитивного значення, що свідчить про усунення явних ознак платіжних

ускладнень. Про зниження ділової активності підприємства свідчить скорочення показників оборотності активів та капіталу, а також зниження рентабельності діяльності у порівнянні з 2016 р.

Таблиця 2.2 – Основні фінансові показники діяльності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміни (+,-)		Темп змін, %	
				у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. власний оборотний капітал, тис. грн.	-36282,0	-29459,0	-63993,0	6823,0	-34534,0	81,2	217,2
2. робочий капітал, тис. грн.	2589,0	9288,0	56950,0	6699,0	47662,0	358,7	613,2
3. поточні фінансові потреби, тис. грн.	-3719,0	7194,0	44357,0	10913,0	37163,0	-193,4	616,6
4. чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн.	25283,0	14417,0	28467,0	-10866,0	14050,0	57,0	197,5
5. чистий рух коштів, тис. грн.	-2784,0	-4578,0	8666,0	-1794,0	13244,0	164,4	-189,3
6. коефіцієнт автономії	0,576	0,582	0,376	0,005	-0,206	x	x
7. коефіцієнт фінансового левериджу	0,735	0,720	1,662	-0,015	0,942	x	x
8. коефіцієнт маневрування	0,267	0,288	0,358	0,021	0,070	x	x
9. коефіцієнт забезпеченості поточних активів власними джерелами фінансування	-0,588	-0,453	-0,746	0,135	-0,293	x	X
10. коефіцієнт покриття	1,044	1,167	2,978	0,123	1,811	x	x
11. коефіцієнт оборотності капіталу, рази	1,056	0,906	0,956	-0,150	0,050	x	x
12. коефіцієнт оборотності поточних активів, рази	3,951	3,268	2,951	-0,683	-0,317	x	x
13. рентабельність капіталу, %	4,46	-0,69	-17,67	-5,15	-16,98	x	x
14. рентабельність власного капіталу, %	8,04	-1,19	-37,16	-9,23	-35,97	x	x
15. рентабельність виручки, %	4,23	-0,76	-18,49	-4,99	-17,73	x	x
16. чиста операційна маржа, % (р. 4 / р. 2.1 (з табл. 2.2) × 100)	10,37	6,97	12,80	-3,41	5,83	x	x
17. чистий грошовий потік на одиницю активів, грн./грн.	-0,012	-0,020	0,037	-0,008	0,057	x	x
18. рівень матеріаломісткості виробничих витрат, %	75,28	72,83	70,90	-2,445	-1,936	x	x
19. коефіцієнт фінансової рівноваги	-0,234	2,681	-0,203	2,915	-2,883	x	x

Так, за 2018 р. коефіцієнт оборотності капіталу підприємства склав 0,956, що на 0,1 обороти повільніше, ніж у 2016 р. При цьому швидкість обертання поточних активів прискорилося з 3,951 до 2,951 обороти на рік.

Через втрату прибутку показники збитковості сукупного та власного капіталу у 2017-2018 р. становили відповідно до 17,67% та 37,16%. Аналогічною динамікою визначався рівень рентабельності (збитковості) діяльності. Так, у 2016 р. рентабельність виручки становила 4,23%, а в наступному звітному періоді знизилася і збитковість склала 0,76%, у 2018 р. – досягла 18,49%. Зниження рівня результативного показника зумовлено формуванням фінансового результату діяльності підприємства.

За рахунок приросту обсягу операційної діяльності відбувалося підвищення до 12,8% рівня чистої операційної маржі, адже зростання чистого руху коштів від операційної діяльності у 2018 р. відповідало темпам приросту обсягу реалізації продукції підприємства.

У 2018 р. відбулося значне скорочення обсягу власного оборотного і при цьому збільшення величини робочого капіталу, що певною мірою обмежує можливості щодо розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Погіршення балансу між обсягом поточних активів і джерелами їх формування стало причиною, з одного боку, зменшення рівня забезпеченості оборотних активів власними джерелами їх формування, а з другого боку, - зниження рівня покриття з 1,167 у 2017 р. до 2,978 – у 2018 р.

Водночас, за рахунок скорочення кредиторської заборгованості у 2018 р. відбулося різке підвищення величини поточної фінансової потреби (до 44357 тис. грн.) підприємства, адже збільшення обсягу діяльності вимагало відповідного збільшення оборотних активів та ресурсів для їх фінансування. Як показали розрахунки, внаслідок зменшення чистого доходу від реалізації продукції у 2017 р. на 15,1% поточна фінансова потреба підприємства зросла майже втричі і досягла 7194 тис. грн. Через наявність у підприємства досить значних обсягів грошової

готівки у 2016-2018 рр. величина поточної фінансової потреби і робочого капіталу суттєво відрізнялися.

У табл. 2.3 наведемо трудові показники ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.3 – Трудові показники ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Зміни (+,-)		Темп змін, %	
				у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. середньооблікова чисельність працівників, осіб	55	65	65	10	0	118,18	0
2. фонд оплати праці, тис.грн;	395,0	536,0	565,0	141,0	29,0	135,69	105,41
3. середньомісячна заробітна плата, грн.	7189,0	8252,0	8698,0	1063,0	446,0	114,78	105,4
4. продуктивність праці, грн/грн	4431,71	3183,92	3422,15	-1247,79	238,23	71,84	107,48

Дані в табл. 2.3 свідчать про покращення таких показників як середньооблікова чисельність працівників, фонд оплати праці та середньомісячна заробітна плата, тобто спостерігаємо збільшення цих показників. Зменшення продуктивності праці в 2017 р. проти 2016 р. пояснюється випередженням темпів росту середньооблікової чисельності працівників над темпами росту чистого доходу від реалізації продукції.

Таким чином, аналіз загальних показників фінансового стану показав, що в 2017 и 2018 рр. товариство спрацювало неефективно. В 2017 р. підприємство отримало збиток, а в 2018 р. розмір збитку зріс, товариство відчуває дефіцит власного оборотного капіталу для фінансування своєї діяльності. Але незважаючи на це ТОВ «ВПП «Фабрика друку» збільшило розмір капіталу та майна протягом досліджуваного періоду. Структура активів підприємства залишається «важкою», але частка більш мобільних оборотних активів збільшується. У структурі капіталу на кінець 2018 р. переважає позиковий капітал, що пов'язано з діяльністю товариства. Збільшення коефіцієнту

покриття свідчить про покращення загального рівня платоспроможності. Позитивним моментом у діяльності підприємства є покращення трудових показників.

Більш детально показники рентабельності та ділової активності проаналізуємо у наступному підрозділі магістерської роботи.

2.2 Дослідження рентабельності та ділової активності підприємства

Ключовим критерієм забезпечення стійкого фінансового стану підприємства слід вважати чистий прибуток та його достатність для забезпечення цілей та завдань функціонування підприємства. Тому дослідження показників рентабельності почнімо з механізму формування чистого прибутку ТОВ «ВПП «Фабрика друку».

Аналіз економічних показників ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у попередньому питанні показав, що в 2017 році проти 2016 року фінансовий результат діяльності підприємства погіршився, отримано чистий збиток в обсязі 1572,0 тис. грн. В 2018 році порівняно з 2017 роком ознаки заглиблення кризи прибутковості діяльності набули ще більш критичних масштабів, внаслідок чого обсяг чистого збитку підприємства збільшився в десятки разів і склав 41127,0 тис. грн. Основними причинами формування негативних фінансових результатів діяльності підприємства були: 1) скорочення обсягу чистого доходу від основної операційної діяльності на фоні неухильного збільшення виробничих витрат; 2) багаторазове перевищення витрат над доходами фінансової діяльності (табл. 2.4).

Відповідно до тенденцій формування доходів і витрат відбувалися зміни у їх структурі, зокрема, частка доходів і витрат операційної діяльності скорочувалася. Динаміку розміру доходів, витрат та чистого прибутку ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки наведено на рис. 2.4.

Рисунок 2.4 – Динаміка обсягу доходів, витрат та чистого прибутку (збитку) ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки

Таблиця 2.4 - Динаміка складу, структури доходів та витрат ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016–2018 рр.

Показник	2016 р.		2017 р.		2018 р.		Відхилення (+,-);			
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага,%	2017 р./2016 р.		2018 р./2017 р.	
							тис. грн.	п.п.	тис. грн.	п.п.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Всього доходів, тис. грн.	251475	100,0	210932	100,0	250777	100,0	-40543	0,0	39845	0,0
1.1. Чистий дохід (виручка) від реалізації	243744	96,9	206955	98,1	222440	88,7	-36789	1,2	15485	-9,4
1.2. Інші операційні доходи	4257	1,7	1693	0,8	8942	3,6	-2564	-0,9	7249	2,8
1.3. Інші фінансові доходи	1475	0,6	648	0,3	13968	5,6	-827	-0,3	13320	5,3
1.4. Інші доходи	1999	0,8	1636	0,8	1481	0,6	-363	0,0	-155	-0,2
1.5. Дохід з податку на прибуток	0	0,0	0	0,0	3946	1,6	0	0,0	3946	1,6
2. Всього витрат, тис. грн.	241174	100,0	212504	100,0	291904	100,0	-28670	0,0	79400	0,0
2.1. Собівартість реалізованої продукції	190078	78,8	168514	79,3	185712	63,6	-21564	0,5	17198	-15,7
2.2.Адміністративні витрати	13169	5,5	13761	6,5	9834	3,4	592	1,0	-3927	-3,1
2.3. Витрати на збут	12969	5,4	9716	4,6	8575	2,9	-3253	-0,8	-1141	-1,6
2.4. Інші операційні витрати	9616	4,0	9331	4,4	12285	4,2	-285	0,4	2954	-0,2
2.5. Фінансові витрати	10348	4,3	10096	4,8	75304	25,8	-252	0,5	65208	21,0
2.6. Інші витрати	602	0,2	349	0,2	194	0,1	-253	-0,1	-155	-0,1
2.7.Витрати з податку на прибуток	4392	1,8	737	0,3	0	0,0	-3655	-1,5	-737	-0,3
3. Чистий прибуток	10301	x	-1572	x	-41127	x	-11873	x	-39555	x

Таким чином, діючий на підприємстві механізм формування доходів, витрат і фінансових результатів є джерелом численних фінансових ризиків і свідчить про невідворотні наслідки для фінансового стану підприємства.

Суб'єкти господарювання, що зацікавлені у віддачі від використаних ресурсів і вкладеного капіталу, аналізують співвідношення отриманого ефекту з понесеними витратами (використаними ресурсами). Узагальнюючим показником економічної ефективності діяльності є показник рентабельності.

Динаміку показників рентабельності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр. проаналізуємо за допомогою таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016–2018 рр.

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення (+,-) 2017 року від 2016 року, п.п.	Відхилення (+,-) 2018 року від 2017 року, п.п.
1. Рентабельність (збитковість) капіталу (активів), %	4,46	-0,69	-17,67	-5,15	-16,98
2. Рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	8,04	-1,19	-37,16	-9,23	-35,97
3. Рентабельність (збитковість) перманентного капіталу, %	10,37	-6,97	-12,80	-17,34	-5,83
4. Рентабельність (збитковість) основних засобів, %	6,61	-1,02	-27,91	-7,63	-26,89
5. Рентабельність (збитковість) оборотних активів, %	16,74	-2,48	-54,56	-19,22	-52,08
6. Чиста рентабельність (збитковість) реалізації, %	4,23	-0,76	-18,49	-4,99	-17,73
7. Операційна рентабельність реалізації, %	9,09	3,54	6,73	-5,55	3,19
8. Валова рентабельність реалізації, %	22,02	18,57	16,51	-3,45	-2,06

Дані таблиці 2.5 свідчать про те, що підприємство внаслідок отримання збитку в 2017 и 2018 рр. має показники не рентабельності капіталу, власного та

перманентного капіталу, основних та оборотних активів, реалізації, а показники їх збитковості. Зростання суми збитку в 2018 р. проти 2017 р. вплинуло на збільшення показників збитковості в 2018 р.

Операційна рентабельність реалізації в 2017 р. порівняно с 2016 р. знизилась за рахунок зменшення операційного прибутку, а її зростання в 2018 р. обумовлено перевищенням темпів росту операційного прибутку над темпами росту чистого доходу.

Поступово зниження показника валової рентабельності реалізації пов'язано зі зменшенням валового прибутку протягом досліджуваного періоду.

Динаміку показників рентабельності (збитковості) капіталу, операційної та чистої реалізації продукції ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016–2018 рр. наочно наведено на рис. 2.5.

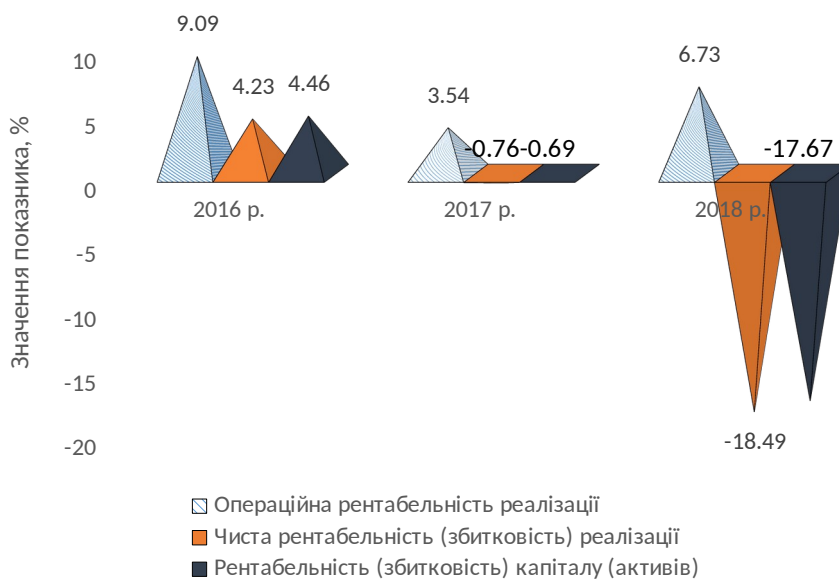

Рисунок 2.5 – Динаміка показників рентабельності (збитковості) капіталу, операційної та чистої реалізації продукції ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Аналіз та оцінка ділової активності підприємства на сьогодні – це один із основних напрямів аналізу фінансового стану підприємств. Отже, завдання оцінювання ділової активності постає як одне із важливіших для прийняття управлінських рішень у сфері розвитку підприємства, формування стратегії

функціонування на перспективу. Оскільки засоби підприємств знаходяться в постійному кругообігу, то від його швидкості залежить кількість виробництва і реалізації продукції підприємством, а отже і загальний фінансовий стан об'єкта, його ліквідність та платоспроможність.

Ділову активність в найбільш загальному виразі можна розраховувати і оцінювати за допомогою «золотого правила економіки», яке базується на характеристиці ділової активності як категорії, що визначає рівень ефективності використання вкладених ресурсів в динаміці.

Застосування «золотого правила економіки» для аналізу ділової активності показало наявність диспропорцій, зокрема переважаючі темпи зростання активів та чистого доходу в окремі роки (ф. 2.1).

$$T_{\text{ПР}} > T_{\text{Р}} > T_{\text{К}} > 100\%, \quad (2.1)$$

де $T_{\text{ПР}}$ – темп росту прибутку до оподаткування, %;

$T_{\text{Р}}$ – темп росту обсягу реалізації, %;

$T_{\text{К}}$ – темп росту авансованого капіталу, % [95, с.258].

Підвищення ділової активності та збалансування показників «золотого правила економіки» можна досягти шляхом управління витратами, забезпечення більш ефективного використання ресурсів та управління рухом грошових потоків. Аналіз ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр. за допомогою «золотого правила економіки» представім у наступній таблиці 2.6.

Дані таблиці 2.6 свідчать про невиконання оптимального співвідношення між показниками, що вказує на недостатній рівень ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» протягом досліджуваного періоду. Так, у 2017 році відбулося зниження чистого доходу та підприємство отримало збиток. В 2018 році проти 2017 року розмір збитку зріс, але позитивним у діяльності

товариства є перевищення темпів росту чистого доходу над темпами росту авансованого капіталу.

Таблиця 2.6 – Співвідношення показників ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016 – 2018 роки за «золотим правилом економіки»

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення (+, -)		Темп змін, %	
				2017р./2016р.	2018р./2017р.	2017р./2016р.	2018р./2017р.
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації	243744	206955	222440	-36789	15485	84,91	107,48
2. Прибуток (збиток) до оподаткування	14693	(835)	(45073)	-15528	-44238	x	5397,96
3. Середній розмір капіталу	228049	228458	232775,5	409	4317,5	100,18	101,89

Ще одним поширеним способом оцінки рівня ділової активності є аналіз динаміки зміни показників індикаторів, які являють собою коефіцієнти оборотності активів та капіталу підприємства. У рамках аналізу ділової активності підприємства також оцінюється тривалість операційного і фінансового циклів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Показники ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Зміни (+,-)		Темп змін, %	
				у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.	у 2017 р. порівняно з 2016 р.	у 2018 р. порівняно з 2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн.	243744	206955	222440	-36789	15485	84,91	107,48
2. Одноденна виручка, тис.грн.	677,07	574,88	617,89	-102,19	43,01	84,91	107,48
3. Середній розмір капіталу	228049	228458	232775,5	409	4317,5	100,18	101,89
4. Середньорічний розмір власного капіталу, тис.грн.	128129,5	132258,5	110677,5	4129	-21581	103,22	83,68

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
5.Середньорічний розмір дебіторської заборгованості, тис.грн.	30091,5	36702	47705,5	6610,5	11003,5	121,97	129,98
6.Середньорічний розмір оборотних активів, тис.грн.	61518	63329	75372	1811	12043	102,94	119,02
7.Середньорічний розмір запасів, тис.грн.	23608,5	21710,5	24918	-1898	3207,5	91,96	114,77
8.Середньорічний розмір кредиторської заборгованості, тис.грн.	46490,5	57390,5	42253	10900	-15137,5	123,45	73,62
9. Оборотність сукупного капіталу:							
- днів	339,62	395,60	375,00	55,98	-20,6	116,48	94,79
-оборотів	1,06	0,91	0,96	-0,15	0,05	85,85	105,49
10.Оборотність власного капіталу:							
-днів	189,47	230,77	179,10	41,30	-51,67	121,79	77,61
-оборотів	1,90	1,56	2,01	-0,34	0,45	82,11	128,85
11. Оборотність оборотних активів:							
-днів	91,14	110,09	122,03	18,95	11,94	120,79	110,85
-оборотів	3,95	3,27	2,95	-0,68	-0,32	82,78	90,21
12.Оборотність дебіторської заборгованості:							
-днів	44,44	63,83	77,25	19,39	13,42	143,63	121,02
-оборотів	8,10	5,64	4,66	-2,46	-0,98	69,63	82,62
13.Оборотність запасів:							
-днів	34,88	37,78	40,31	2,90	2,53	108,31	106,69
-оборотів	10,32	9,53	8,93	-0,79	-0,6	92,34	93,70
14.Тривалість операційного циклу, дні	79,32	101,61	117,56	22,29	15,95	128,10	115,69
14.Оборотність кредиторської заборгованості:							

-днів	68,70	99,72	68,44	31,02	-31,28	145,15	68,63
-оборотів	5,24	3,61	5,26	-1,63	1,65	68,89	145,71

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
15.Тривалість фінансового циклу, дні	10,62	1,89	49,12	-8,73	47,23	17,79	2598,94

Згідно даних табл. 2.7 рівень ділової активності підприємства в 2017 р. проти 2016р. знизився. Свідченням цьому є зменшення коефіцієнтів оборотності активів та оборотних активів, власного та сукупного капіталу, дебіторської та кредиторської заборгованості, запасів та зростання операційного циклу. Відповідно оборотність у днях цих показників уповільнилась. На такі зміни вплинуло зменшення чистого доходу від реалізації. В 2018 р. проти 2017 р. відбулося незначне підвищення рівня ділової активності, але він залишився нижче ніж в 2016 р. Так, спостерігаємо зростання коефіцієнтів оборотності сукупного та власного капіталу, кредиторської заборгованості та прискорення оборотності у днях. Зниження коефіцієнтів оборотності дебіторської заборгованості, запасів, оборотних активів пов'язано з перевищенням темпів росту середньорічного розміру дебіторської заборгованості, запасів, оборотних активів над темпами росту чистого доходу. Тривалість операційного та фінансового циклу в 2018 р. проти 2017 р. зросла. Динаміку тривалості обороту активів, оборотних активів, власного капіталу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки наведемо на рис. 2.6.

Рисунок 2.6 - Динаміка тривалості обороту активів, оборотних активів, власного капіталу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки

Діаграма на рис. 2.6 наочно показує уповільнення оборотності сукупного капіталу протягом 2016-2018 рр. та прискорення оборотності оборотних активів та власного капіталу в 2018 р. проти 2017 р.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу показників рентабельності та ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки нами виявлено, що за рахунок отримання збитку в 2017 та 2018 рр. підприємство мало показники збитковості, які зросли в 2018 р. проти 2017 р. за рахунок збільшення розміру збитку.

Рівень ділової активності в 2017 р. порівняно з 2016 р. знизився, що було пов'язано зі зменшенням чистого доходу. На покращення показників оборотності сукупного та власного капіталу, кредиторської заборгованості в 2018 р. вплинуло зростання розміру чистого доходу. В цілому, рівень ділової активності підприємства залишився низьким.

2.3. Оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

Фінансовий стан підприємства як комплексна характеристика включає такі складові як фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність. Цим посилюється необхідність дослідження параметрів ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, і їх вплив на фінансовий стан ТОВ «ВПП «Фабрика друку».

Платоспроможність підприємства характеризується його можливістю і здатністю своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед внутрішніми та зовнішніми партнерами, а також державою.

Основними ознаками платоспроможності є:

- а) наявність у достатньому обсязі коштів на поточному рахунку;
- б) відсутність простроченої кредиторської заборгованості [100, с. 225].

Оцінка платоспроможності необхідна не тільки для підприємства з метою аналізу й прогнозування його подальшої фінансової діяльності та забезпечення фінансової безпеки, а й для його зовнішніх партнерів і потенційних інвесторів. Проаналізуємо ліквідність балансу та платоспроможність за абсолютними та відносними показниками.

В першому розділі дипломної роботи ми зазначили, що ліквідність балансу виражається в ступені покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у грошову готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань. Ліквідність балансу досягається встановленням рівності між зобов'язаннями підприємства та його активами. Тому згрупуємо активи за ступенем ліквідності, а пасиви за ступенем їх погашення (табл. 2.8).

Згідно даних табл. 2.8 баланс ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за досліджуваний період не є абсолютно ліквідним, тому, що протягом 2016-2018 років не виконуються перша, третя та четверта умова ліквідності балансу.

Отже, за період з 2016 по 2018 рік підприємство не має достатньої суми наявних грошових коштів для розрахунків з кредиторами ($A1 < P1$). Нестача найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань на кінець 2016 року становила 10285 тис.грн., на кінець 2017 року – 14899 тис.грн., а на кінець 2018 року - 8316 тис.грн. Слід відмітити значне скорочення суми цієї нестачі на кінець 2018 року порівняно з 2017 роком, що пов'язано зі збільшенням грошових коштів.

Протягом 2017-2018 років ліквідною є друга група активів, тобто за рахунок майбутніх надходжень від дебіторів підприємство могло погасити короткострокові кредити банків.

Низько ліквідних активів недостатньо для покриття довгострокових пасивів, тобто $A3 < P3$. Цей платіжний дефіцит підприємства свідчить про те, що за рахунок перетворення повільно реалізованих активів в грошові кошти

підприємство не може погасити довгострокові зобов'язання.

Таблиця 2.8 - Ліквідність балансу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016 – 2018 рр., тис.грн.

Актив	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Пасив	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Платіжний надлишок (+) або нестача (-)		
								2016 р.	2017 р.	2018 р.
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	6308,0	2094,0	12593,0	1. Найбільш-термінові зобов'язання (П1)	16593,0	16993,0	20909,0	-10285,0	-14899,0	-8316,0
2. Активи, що швидко реалізуються (А2)	31873,0	41531,0	43814,0	2. Короткострокові пасиви (П2)	42475,0	38720,0	7884,0	-10602,0	2811,0	35930,0
3. Активи, що повільно реалізуються (А3)	23476,0	21376,0	29336,0	3. Довгострокові пасиви (П3)	32856,0	32967,0	114944,0	-9380,0	-11591,0	-85608,0
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	169546,0	160712,0	154095,0	4. Постійні пасиви (П4)	139279,0	137033,0	96101,0	-30267,0	-23679,0	-57994,0
БАЛАНС	231203,0	225713,0	239838,0	БАЛАНС	231203,0	225713,0	239838,0	X	X	x

Невиконання четвертої умови ліквідності балансу свідчить про відсутність власного оборотного капіталу на підприємстві у 2016-2018 роках, тобто постійні пасиви не перекривають вартість групи активів з найнижчим ступенем ліквідності.

Для об'єктивної оцінки фінансового стану підприємства важливе значення має розрахунок та застосування показників платоспроможності.

Вони дають можливість оцінити рівень платоспроможності підприємства на певний момент часу, а також у випадках надзвичайних ситуацій. З цією метою застосовують систему коефіцієнтів платоспроможності, що розрізняються між собою розміром ліквідних активів та розглядаються як джерело покриття зобов'язань (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Відносні показники платоспроможності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016 – 2018 рр.

Показник	Нормативне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+, -)		Відхилення (+, -) від нормативного значення		
					2017 р. до 2016 р.	2018 р. до 2017 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,00	0,01	0,00	0,65	-0,68	0,77	1,42	0,74
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	0,27	0,28	0,32	0,83	-0,88	0,86	1,69	0,81
Коефіцієнт загальної ліквідності	> 2	1,14	1,06	0,98	1,7	-0,99	0,89	2,59	1,60
Коефіцієнт ліквідності запасів	-	0,87	0,77	0,66	0,89	-0,12	X	X	X
Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	-	2,28	2,27	1,91	-0,40	0,45	X	X	X
Коефіцієнт мобільності активів	$> 0,5$	0,267	0,288	0,358	0,04	0,01	0,09	0,13	0,14

За даними табл. 2.9 ТОВ «ВПП «Фабрика друку» протягом 2016-2018 років мало високий рівень платоспроможності, оскільки коефіцієнти абсолютної,

швидкої та загальної ліквідності перевищують рекомендовані значення.

Розраховані значення коефіцієнту ліквідності запасів свідчать про те, що матеріальні цінності повністю покривають поточні зобов'язання. Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках показує, що на кінець 2016 року 59% поточних зобов'язань може бути погашено за рахунок майбутніх надходжень від дебіторів, на кінець 2017 року – 77%, а на кінець 2018 року -57%. Зменшення показника на кінець 2018 року відбулося під впливом збільшення розміру поточних зобов'язань.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості показує, що у 2016, 2017 та 2018 роках підприємство на 1 грн. дебіторської заборгованості залучало відповідно 1 грн. 70 коп.; 1 грн. 30 коп. та 1 грн. 75 коп. кредиторської.

Щодо коефіцієнта мобільності активів, цей показник є більшим від рекомендованого значення, і свідчить про те, що оборотні активи у 2016 – 2018 роках займають 59%; 63% і 64% загальної вартості активів. Враховуючи те, що частка оборотних активів у сукупній вартості майна перевищує 60%, структура майна товариства вважається легкою. Динаміку коефіцієнтів термінової, загальної ліквідності та мобільності активів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 наведено на рис. 2.7.

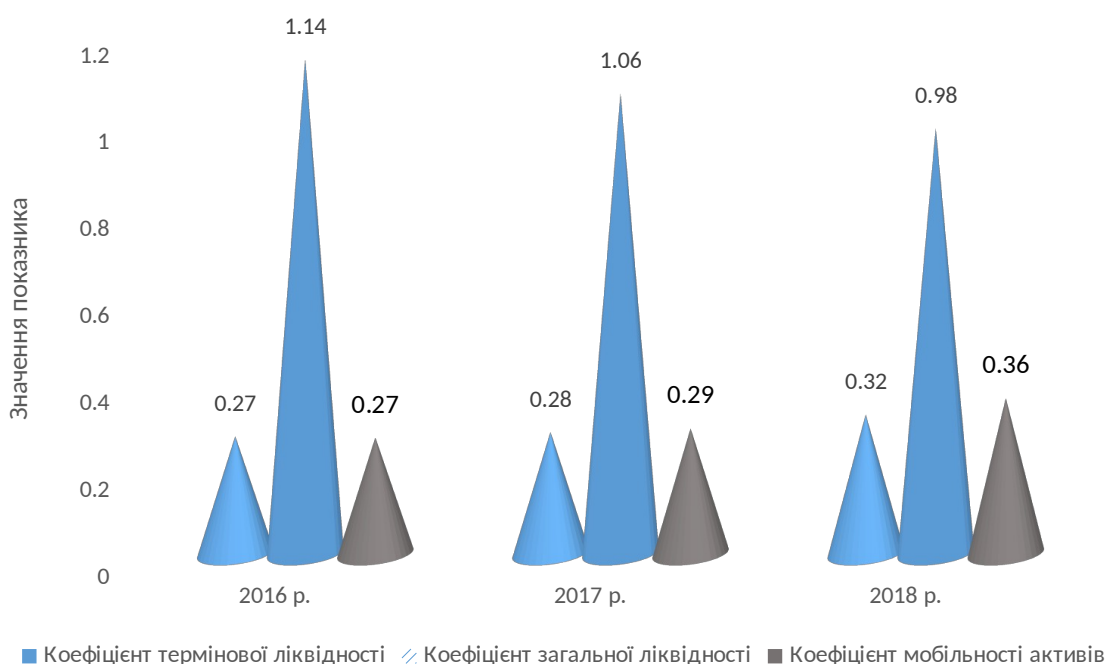

Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнтів термінової, загальної ліквідності та

мобільності активів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Коефіцієнт співвідношення активів за рахунок збільшення вартості необоротних активів та зменшення оборотних активів має тенденцію до зниження, але залишається менше рекомендоване значення, тобто обсяги оборотних активів значно перевищували обсяги необоротних активів.

Враховуючи ступінь ліквідності активів маємо можливість спрогнозувати фінансовий стан ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на короткострокову та довгострокову перспективу (табл. 2.10).

Дані табл. 2.10 свідчать, що фінансовий стан ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на дату складання балансу оцінюється як нормальний. Проте досягнуте співвідношення активів і пасивів підприємства є небезпечним для підприємства в короткостроковій і ще більшою мірою – в довгостроковій перспективі, адже його наслідками може бути подальше зниження фінансової стійкості та погіршення фінансового стану до критичного і, навіть, кризового.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дає змогу оцінити здатність підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища та визначити ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування. Фінансову стійкість підприємства з урахуванням ступеня покриття запасів джерелами фінансування визначають за системою узагальнюючих та часткових показників.

Узагальнюючим показником фінансової незалежності є надлишок або нестача джерел фінансування для формування запасів, який визначають як різницю між величиною джерел покриття та величиною запасів. Вартість запасів порівнюють послідовно з наявністю власного оборотного капіталу, довгостроковими зобов'язаннями та короткостроковими кредитами та позиками. Відповідно до забезпеченості запасів, згаданими варіантами фінансування, розрізняють чотири типи фінансової стійкості - абсолютна стійкість, нормальна стійкість, передкризовий (критичний) фінансовий стан, кризовий фінансовий стан.

Розрахунок узагальнюючих показників фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» представлено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.10 – Класифікація типів фінансового стану на основі ступеня ліквідності оборотних коштів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» у 2016-2018 роках, тис. грн.

Тип сталості	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
Абсолютний	$A1 \geq П1$	$A1 \geq П1+П2$	$A1 \geq П1+П2+П3$
2016 р.	6308,0 \geq 16593,0	6308,0 \geq 59068,0	6308,0 \geq 91924,0
2017 р.	2094,0 \geq 16993,0	2094,0 \geq 55713,0	2094,0 \geq 88680,0
2018 р.	12593,0 \geq 20909,0	12593,0 \geq 28793,0	12593,0 \geq 143737,0
Нормальний	$A1+A2 \geq П1$	$A1+A2 \geq П1+П2$	$A1+A2 \geq П1+П2+П3$
2016 р.	38181,0 \geq 16593,0	38181,0 \geq 59068,0	38181,0 \geq 91924,0
2017 р.	43625,0 \geq 16993,0	43625,0 \geq 55713,0	43625,0 \geq 88680,0
2018 р.	56407,0 \geq 20909,0	56407,0 \geq 28793,0	56407,0 \geq 143737,0
Передкризовий (критичний)	$A1+A2+A3 \geq П1$	$A1+A2+A3 \geq П1+П2$	$A1+A2+A3 \geq П1+П2+П3$
2016 р.	61657,0 \geq 16593,0	61657,0 \geq 59068,0	61657,0 \geq 91924,0
2017 р.	65001,0 \geq 16993,0	65001,0 \geq 55713,0	65001,0 \geq 88680,0
2018 р.	85743,0 \geq 20909,0	85743,0 \geq 28793,0	85743,0 \geq 143737,0
Кризовий	$A1+A2+A3 \leq П1$	$A1+A2+A3 \leq П1+П2$	$A1+A2+A3 \leq П1+П2+П3$
2016 р.	61657,0 \leq 16593,0	61657,0 \leq 59068,0	61657,0 \leq 91924,0
2017 р.	65001,0 \leq 16933,0	65001,0 \leq 55713,0	65001,0 \leq 88680,0
2018 р.	85743,0 \leq 20909,0	85743,0 \leq 28793,0	85743,0 \leq 143737,0

Таблиця 2.11 – Загальні показники фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016 – 2018 роки, тис. грн.

Показник	Методика розрахунку	Значення показника по роках			Відхилення (+,-)	
		2016 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.
1. Наявність власних оборотних коштів для формування запасів (Н1)	Н1=ряд. (1495-1095) ф. №1	-36282,0	-29459,0	-63993,0	6823,0	-34534,0
2. Наявність власних оборотних та довгострокових позикових коштів для формування запасів (Н2)	Н2=Н1+ряд. (1595+1695+1700-1600-1610) ф.№1	2589,0	9288,0	56950,0	6699,0	47662,0
3. Наявність власних оборотних, довгострокових і короткострокових позикових коштів для формування запасів (Н3)	Н3=Н2+ряд.(1600+1610) ф.№1	45064,0	48008,0	64834,0	2944,0	16826,0
4. Запаси (Н4)	Н4=ряд. (1100) ф.№1	22813,0	20608,0	29228,0	-2205,0	8620,0
5. Надлишок (+) нестача (-) власних обігових коштів для формування запасів (Е1)	Н1 – Н4 = Е1	-59095,0	-50067,0	-93221,0	9028,0	-43154,0
6. Надлишок (+) нестача (-) власних обігових та довгострокових позикових коштів для формування запасів (Е2)	Н2 – Н4 = Е2	-20224,0	-11320,0	27722,0	8904,0	39042,0
7. Надлишок (+) нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів (Е3)	Н3 – Н4 = Е3	22251,0	27400,0	35606,0	5149,0	8206,0
Тип фінансової стійкості		Критичний фінансовий стан	Критичний фінансовий стан	Нормальний фінансовий стан	х	х

Дані табл. 2.11 свідчать про те, що протягом досліджуваного періоду ТОВ «ВПП «Фабрика друку» мало передкризовий фінансовий стан з тенденцією до відновлення і 2018 році до нормального рівня забезпечення запасів власними та довгостроковими джерелами фінансування.

Поряд з абсолютними показниками фінансову стійкість ТОВ «ВПП «Фабрика друку» (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 - Відносні показники фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Показник	Оптимальне значення	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення (+;-)				
					2017р від 2016р	2018р. від 2017р.	2016р. від опт. знач.	2017р. від опт. знач.	2018р. від опт. знач.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Коефіцієнт фінансової незалежності	$\geq 0,5$	0,79	0,86	0,82	0,07	-0,04	0,29	0,36	0,32
2. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	0,21	0,14	0,18	-0,07	0,04	-0,28	-0,64	-0,82
3. Коефіцієнт фінансової залежності	$< 2,0$	1,26	1,16	1,22	-0,10	0,06	-0,74	-0,84	-0,78
4. Коефіцієнт заборгованості	$< 1,0$	0,23	0,16	0,22	-0,07	0,06	-0,77	-0,84	-0,78
5. Коефіцієнт забезпеченості запасів	$> 0,8$	1,42	1,63	1,24	0,21	-0,39	0,62	0,83	0,41
6. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	0,65	0,78	0,72	0,13	-0,06	0,15	0,28	0,22
7. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	0,40	0,36	0,35	-0,04	-0,01	0,10	0,06	0,05
8. Коефіцієнт інвестування	-	2,0	2,39	2,36	0,39	-0,03	-	-	-
9. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	$\geq 0,5$	0,49	0,57	0,56	-0,01	0,06	-0,01	0,07	0,06
10. Коефіцієнт фінансової стійкості	≥ 1	3,88	6,35	4,64	2,47	-0,76	2,88	5,35	3,64

Коефіцієнт заборгованості не відповідає нормативу і показує, що діяльність ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 42-62% фінансується за рахунок позикового капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості запасів також перевищує нормативне значення, тобто підприємство фінансує свої запаси за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» власними джерелами фінансування протягом 2016-2018 років також не відповідав рекомендованому значенню та свідчить про дефіцит власного оборотного капіталу і фінансування оборотних активів за рахунок позикових джерел.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за досліджуваний період знаходився в межах нормативу, тобто вартість основних засобів у сукупній вартості активів на кінець 2016 року становила 40%, на кінець 2017 року 36%, на кінець 2018 року 35%.

Коефіцієнт маневреності в 2016 році наблизився до рекомендованого значення, а в 2017-2018 роках не відповідає рекомендованому значенню і свідчить про те що дефіцит власного капіталу, що має бути спрямований на фінансування найбільш мобільних активів залишається значною, що ускладнює процес фінансового забезпечення діяльності підприємства.

Розраховане значення коефіцієнту інвестування свідчить про те, що необоротні активи ТОВ «ВПП «Фабрика друку» протягом аналізованого періоду повністю фінансуються за рахунок власного капіталу.

Наступний показник - коефіцієнт фінансової стійкості показує, що частка стабільних джерел фінансування у їх загальному обсязі за досліджуваний період є незначною (цей показник не відповідає нормативу).

Динаміку коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності та фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр. наведемо на рис. 2.8.

Отже, розраховані значення коефіцієнтів фінансової стійкості дозволяють зробити висновок про незначну залежність ТОВ «ВПП «Фабрика друку» від

зовнішніх джерел фінансування.

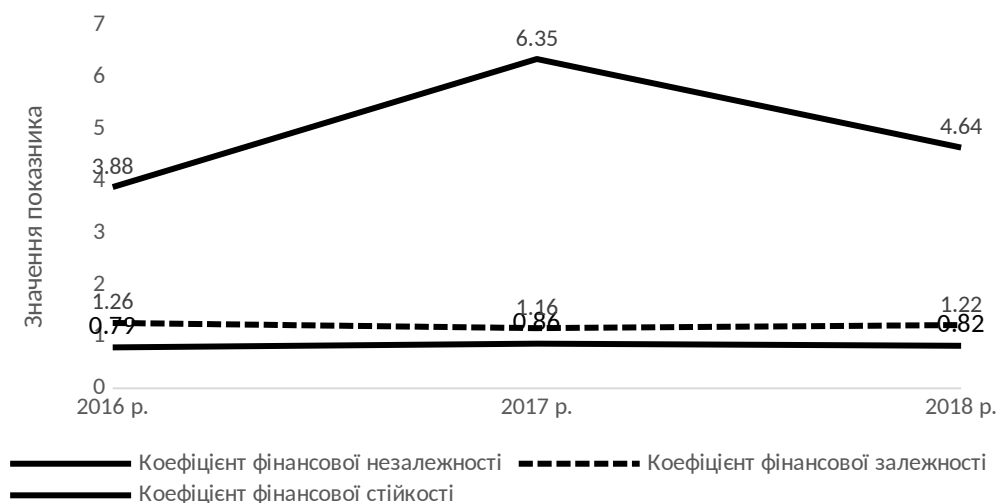

Рисунок 2.8 – Динаміка коефіцієнтів фінансової незалежності, фінансової залежності та фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр.

Таким чином, за показниками фінансової стійкості ТОВ «ВПП «Фабрика друку» протягом досліджуваного періоду перебуває у нестійкому фінансовому і стані та існує загроза фінансової небезпеки.

Висновки за розділом 2

1. За результатами проведеного аналізу загальних показників господарської діяльності та фінансово-економічного стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» нами виявлено, що зміни характеру та масштабів виробничої діяльності підприємства в 2016-2018 рр. обумовлювали динаміку його активів і капіталу та впливали на фінансовий стан. На основі порівняння окремих фінансово-економічних показників було встановлено наступні вектори розвитку фінансового стану підприємства: 1) поступове відновлення масштабів діяльності за рахунок більш інтенсивного використання наявного майна та капіталу, сукупна вартість яких за період

дослідження дещо збільшилася; 2) зміни у складі та структурі фінансових ресурсів підприємства обумовлені потребами операційної діяльності та не сприяють підвищенню мобільності його активів і фінансової стійкості; 3) незначна активізація виробничої діяльності не забезпечувала відповідного стимулювання ділової активності; 4) формування негативних фінансових результатів діяльності та погіршення показників ефективності господарювання та використання ресурсів, втрата фінансової рівноваги; 5) оптимізація руху коштів та збільшення розміру чистої операційної маржі, збереження достатнього рівня платоспроможності.

2. За результатами аналізу рентабельності та ділової активності зроблені наступні висновки: протягом досліджуваного періоду перевищення доходів над витратами призвело до отримання підприємством негативних результатів та показників збитковості, які збільшилися із-за зростання суми збитку.

Рівень ділової активності підприємства залишається низьким, оскільки на погіршення показників оборотності в 2017 р. вплинуло зменшенням чистого доходу. В 2018 р., незважаючи на покращення показників оборотності сукупного та власного капіталу, кредиторської заборгованості, більшість показників не покращилась.

3. За показниками платоспроможності підприємство має певні проблеми з забезпеченням належного рівня платоспроможності, оскільки коефіцієнти абсолютної, швидкої та загальної ліквідності залишаються значно нижче рекомендованих значень. Так само не є абсолютно ліквідним баланс ТОВ «ВПП «Фабрика друку» - підприємству не вистачає абсолютно ліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань. Фінансовий стан підприємства на дату складання балансу, в короткостроковій та довгостроковій перспективі оцінюється як передкризовий з тенденцією до відновлення.

За узагальнюючими та відносними показниками фінансової стійкості. протягом 2016-2018 років не має власного оборотного капіталу для здійснення поточної діяльності, перебуває у нестійкому фінансовому стані та має критичну залежність від зовнішніх джерел фінансування.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФАБРИКА ДРУКУ»

3.1 Прогнозування фінансової звітності ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку» на наступний рік

Запорукою успішності будь-якого бізнесу є передбачення майбутнього фінансового стану підприємства, визначення очікуваного розміру його фінансування. Для розробки та обґрунтування прогнозних показників фінансового стану підприємства застосовується низка спеціальних методів, зокрема, методи прогнозування фінансової звітності. Прогнозувати можна за методом відсотка від продажів та методом формули. Цей метод ґрунтується на припущеннях:

- потреби в грошових коштах (активи) і переважна більшість джерел їх фінансування (пасиви) при нарощенні обсягів реалізації на декілька відсотків збільшуються в середньому на стільки ж відсотків. Це означає, що окремі статті витрат і надходжень в плановому періоді складатимуть ту саму частку;
- значення більшості статей надходжень та витрат, що склалися на момент розробки прогнозу, оптимальні для поточного обсягу реалізації.

Крім того, приймаються до уваги наступні положення:

1. Змінні витрати, що впливають як на активи, так і на зобов'язання (при нарощуванні обсягу продажів на визначену кількість відсотків, збільшуються в середньому на стільки ж відсотків). Це означає, що і поточні активи, і поточні пасиви складатимуть в плановому періоді колишній відсоток від виторгу.

2. Відсоток збільшення вартості основних засобів розраховують під заданий відсоток нарощування обороту відповідно до технологічних умов бізнесу і з урахуванням наявності недовантажених основних засобів на початок

періоду прогнозування, ступеня матеріального і морального зносу наявних засобів виробництва і т.п.

3. Довгострокові зобов'язання й акціонерний капітал беруть для прогнозу незмінними. Нерозподілений прибуток прогнозують з урахуванням норми розподілу чистого прибутку на дивіденди і чистої рентабельності реалізованої продукції: до нерозподіленого прибутку базового періоду додають прогнозований чистий прибуток (добуток прогнозованого виторгу на чисту рентабельність реалізованої продукції) і віднімають дивіденди (прогнозований чистий прибуток, помножений на норму розподілу чистого прибутку на дивіденди).

Прорахувавши все це, з'ясовують, скільки пасивів не вистачає, щоб покрити необхідні активи пасивами – це і буде потрібна сума додаткового зовнішнього фінансування. Алгоритми виконання розрахунків за «методом відсотка від продажів» систематизовано в табл. 3.1. Формула (3.4) свідчить, що потреба в зовнішньому фінансуванні тим більше, чим більші нинішні активи, темп приросту виторгу і норма розподілу чистого прибутку на дивіденди, і тим менше, чим більші нинішні пасиви і чиста рентабельність реалізованої продукції. Застосування цього методу передбачає диференціацію активів.

Таблиця 3.1 – Порядок розрахунку прогнозних показників фінансової звітності суб'єкта господарювання за «методом відсотка від продажів» [35, с. 225]

Показник	Алгоритм розрахунку показника	Номер формули
1. Чиста рентабельність реалізованої продукції	Чистий прибуток / Виторг від реалізації × 100 % Чистий прибуток = Виторг від реалізації × Чиста рентабельність реалізованої продукції,	3.1
2. $(\text{Дивіденди}_{\text{факт}} / \text{Чистий прибуток}_{\text{факт}})$	Норма розподілу чистого прибутку на дивіденди,	3.2
3. $(\text{Чистий прибуток}_{\text{факт}} / \text{Виручка}_{\text{факт}})$	Чиста рентабельність реалізованої продукції	3.3
4. Потреба в додатковому зовнішньому фінансуванні	Необхідний приріст основних активів + $[A_{\text{факт}} \times \text{Темп приросту виручки} - P_{\text{факт}} \times \text{Темп приросту виручки}] - \text{Чистий прибуток}_{\text{факт}} / \text{Виручка}_{\text{факт}} \times \text{Виручка}_{\text{прогноз}} \times (1 - \text{Дивіденди}_{\text{факт}} / \text{Чистий прибуток}_{\text{факт}})$, де $A_{\text{факт}}$, $P_{\text{факт}}$ – змінювані активи і пасиви звітного балансу	3.4

Необхідно виділити активи, на розмір яких впливають зміни в обсягах

надходжень (вони називаються спонтанними), а також активи, не залежні від цих змін. Більша частина активів залежать від обсягів реалізації, наприклад, дебіторська заборгованість, матеріальні запаси. Вони прямо пов'язані зі зменшенням або збільшенням валових доходів суб'єкта господарювання. Відбуваються зміни і в пасивах. Так, збільшення чисельності працівників суб'єкта господарювання приведе до зростання розміру заробітної плати, а також розміру нарахованих зборів внаслідок збільшення податкової бази.

Процес прогнозування починають з прогнозу обсягів продажу, після чого визначаються необхідні активи для підтримки його рівня і приймається рішення щодо джерел фінансування необхідних активів. Потім можна спроектувати балансовий звіт і план руху готівки. Прогноз обсягу продажу, якій є початком усього процесу прогнозування, дає змогу отримати таку інформацію: передбачувані затрати на здійснення мети планування або видатки, які пов'язані з реалізацією продукції і маркетинговими рішеннями; передбачуваний обсяг виробництва, що закладений у календарний план при плануванні виробничих потужностей (інакше кажучи, потреби у трудових і матеріальних ресурсах та організації їх використання). При цьому фахівці наголошують на необхідності проявляти акуратність при прогнозуванні продажу, оскільки надто оптимістичні прогнози досить часто є причиною накопичення у розпорядженні суб'єкта господарювання надлишкового, не зайнятого у виробництві устаткування та оборотного капіталу.

Прогнозування джерел фінансування приросту обсягу діяльності суб'єкта підприємництва також відбувається з дотриманням певних рекомендацій. Так, будь-який прогноз фінансових вимог повинен включати визначення: розміру необхідних грошових фондів протягом даного періоду; частини цих фондів, які будуть утворені з внутрішніх джерел протягом аналогічного періоду; потреби у зовнішніх джерелах фінансування, за мінусом утворених фондів від необхідних.

Для оцінки потреби в активах і джерелах їх фінансування для ТОВ «ВПП «Фабрика друку» застосуємо метод проектного фінансового звіту, що по

суті є одним із варіантів методу відсотків. Методика побудови прогнозової фінансової звітності підприємства за цим методом описана у науковій праці О.В. Подольської, О.В. Яріш [74, с. 383-390] і в цілому є аналогічною до порядку застосування методу відсотків від продажів, проте його відмінністю є можливість коригування зміни статей доходів і витрат суб'єкта господарювання з урахуванням управлінських потреб. Тобто, методика проектування фінансової звітності господарюючого суб'єкта дозволяє здійснювати прогнозування показників діяльності, майна та капіталу з урахуванням цільових настанов щодо зміни їх обсягу в перспективному періоді. При цьому на початковому етапі прогнозування здійснюється прогнозування звіту про фінансові результати, на наступному етапі проектуються потреби в активах на перспективний період, потім зобов'язання (пасиви) та власний капітал, що будуть утворені за нормальних умов функціонування. Після цього віднімаються спроектовані пасиви від необхідних активів для визначення додатково необхідних джерел фінансування очікуваної потреби в активах.

Розглянемо використання цього методу для розробки прогнозного звіту про фінансові результати ТОВ «ВПП «Фабрика друку». У табл. 3.2 подано фактичний (2018 р.) та прогнозний (2019 р.) звіти про фінансові результати підприємства.

Таблиця 3.2 – Розрахунок показників прогнозного звіту про фінансові результати ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р.

Стаття	Код рядка	2018 р. (факт), тис. грн.	Темп змін, %	Зміни (+/-), тис. грн.	2019 р. (прогноз), тис. грн.
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	222440	110,0	22244	244684
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	185712	108,0	14857	200569
Валовий:					
прибуток (збиток)	2090, 2095	36728	120,1	7387	44115
Інші операційні доходи	2120	8942	100,0	0	8942
Адміністративні витрати	2130	9834	104,0	393	10227
Витрати на збут	2150	8575	103,5	300	8875
Інші операційні витрати	2180	12285	100,0	0	12285

Фінансовий результат від операційної діяльності:					
прибуток (збиток)	2190,2195	14976	144,7	6694	21670
Дохід від участі в капіталі	2200	0	100,0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	13968	100,0	0	13968

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4	5	6
Інші доходи	2240	1481	100,0	0	1481
Фінансові витрати	2250	75304	48,0	-39158	36146
Втрати від участі в капіталі	2255	0	100,0	0	0
Інші витрати	2270	194	100,0	0	194
Фінансовий результат до оподаткування:					
прибуток (збиток)	2290,2295	-45073	-101,7	45852	779
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-3946	-103,6	4086	-140
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	-	0	0
Чистий фінансовий результат:					
прибуток (збиток)	2350,2355	-41127	-101,6	41765	638

Спочатку нами зроблено окремі припущення. Насамперед, враховуючи стан національної економіки та інфляційні очікування, не зважаючи на низькі темпи зростання обсягів основної діяльності підприємства, чистий дохід від реалізації продукції у 2019 р. збільшиться не менше, ніж на 10%. Тобто, якщо в 2018 р. його розмір становив 222440 тис. грн., то в 2019 р. складе 244684 тис. грн. ($222440 \times 110\%$). Крім того, у 2018 р. темп змін собівартості реалізованої продукції випереджав темп змін чистого доходу від реалізації, що зумовлювало зниження рівня валового прибутку у структурі виручки та негативно впливало на формування чистого фінансового результату. Так, в 2018р. проти 2017р. чистий дохід зріс на 7,5%, а собівартість на 10,2%.

Для подолання цієї негативної тенденції підприємству необхідно змінити співвідношення темпів змін згаданих показників на користь чистого доходу. З цією метою вважаємо за доцільне встановити обмеження щодо темпів приросту витрат на виробництво продукції у прогностному періоді на рівні 108,0%. Тобто, собівартість реалізованої продукції у 2019 р. складе 200569 тис. грн. ($185712 \times 108\%$).

За умови прийняття прогнозованих обсягів виробництва і реалізації продукції до виконання розмір валового прибутку та його рівень до виручки у

2019 р. порівняно з 2018 р. збільшаться, що підтверджується даними табл. 3.3.

Як наслідок, запас фінансової міцності підприємства зросте, а це позитивно вплине на стан його фінансової безпеки в перспективному періоді.

Таблиця 3.3 – Показники співвідношення доходів і витрат від реалізації продукції ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр. та прогноз на 2019 р.

Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	243744	206955	222440	244684
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	190078	168514	185712	200569
3. Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	53666	38441	36728	44115
4. Коефіцієнт валової маржі	0,220	0,186	0,165	0,180

В процесі прогнозування інших показників доходів і витрат операційної діяльності враховано наміри керівництва ТОВ «ВПП «Фабрика друку» щодо покращення фінансових результатів від операційної діяльності за рахунок зниження рівня адміністративних витрат та витрат на збут. Так, середній за 2016-2018 рр. рівень зазначених видів витрат становив відповідно 5,1 та 4,3% (табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Показники рівня окремих видів операційних витрат у структурі виручки від реалізації продукції ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 рр. та прогноз на 2019 р., %

Показник	Фактичний рівень витрат:				2019 р. (прогноз)
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	середній за 2016- 2018 рр.	
1. Адміністративні витрати	5,5	6,5	3,4	5,1	4,0
2. Витрати на збут	5,4	4,6	2,9	4,3	3,5

За висновками планово-економічного відділу, дотримання режиму економії витрат дозволить знизити рівень у структурі виручки від реалізації адміністративних витрат до 4,0%, витрат на збут – до 3,5%.

Отже, згідно з цільовими показниками рівня витрат за цими статтями по відношенню до чистого доходу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» складено прогноз їх обсягу, що складає відповідно 10227 тис. грн. та 8875 тис. грн.

Крім операційних доходів і витрат, було проаналізовано очікування щодо

можливих змін у структурі фінансово-інвестиційних доходів і витрат. Зокрема, висловлюємо припущення, що в наступному звітному періоді курс національної валюти буде більш стабільним і ТОВ «ВПП «Фабрика друку» уникне значних фінансових витрат від купівлі-продажу іноземної валюти (у 2018 р. збитки сягнули 65676 тис. грн., що, разом з іншими фінансовими витратами, спричинило глибокі збитки), у свою чергу це дозволить підприємству подолати поріг збитковості. Разом з тим, зниження фінансових витрат до рівня попередніх (2016-2017) років, коли їх обсяг становив у межах 10-11 млн. грн., не передбачається, оскільки з 2017 року підприємство отримало від іноземного партнера – корпорації «WICOR HOLDING AG» (Австрія) позику в обсязі 113665 тис. грн., за користування якою за 2018 рік було сплачено відсотки в розмірі 9470 тис. грн. Станом на кінець 2018 р. фінансові зобов'язання перед пов'язаною стороною залишаються непогашеними, а отже, витрати на їх обслуговування підприємство нестиме і в прогностному періоді. В цілому, передбачається скорочення величини фінансових витрат на 52%, тобто до 36146 тис. грн.

Таким чином, зміни обсягу і структури доходів і витрат у прогностному 2019 р. дозволять ТОВ «ВПП «Фабрика друку» отримати прибуток від звичайної діяльності до оподаткування в розмірі 779 тис. грн.

Оскільки за результатами прогнозування доходів і витрат підприємство має отримати позитивний фінансовий результат до оподаткування, необхідно визначити розмір витрат з податку на прибуток. Згідно з п.п. 134.1.1 ПКУ [75], починаючи з 2015 р. платники податку на прибуток мають визначати суму податкового зобов'язання на підставі бухгалтерського фінансового результату до оподаткування, застосовуючи у загальному випадку основну ставку 18%. Тобто, у 2019 р. підприємства виникне фінансове зобов'язання з податку на прибуток в розмірі 140 тис. грн. ($779 \times 18\%$).

Чистий фінансовий результат становитиме 638 тис. грн. На цю величину збільшиться розмір нерозподіленого прибутку минулих періодів, відображений у прогностному балансі підприємства. Розрахунок нерозподіленого прибутку

минулих періодів дозволить співвіднести операційні витрати, ставки податку на прибуток, відсоткові платежі за кредитами. У спрощеному випадку робиться припущення, що витрати підвищуватимуться на такий відсоток, на який зростатиме продаж. Головна мета цієї частини прогнозу – визначення величини прибутку, який одержить підприємство і потім утримає його у виробництві для реінвестування протягом планового року.

На наступному етапі нами був складений прогнозований баланс. При цьому за обраним методом зроблено припущення: якщо обсяг продажу продукції підприємства повинен зрости, то й активи також мають збільшитися. Оскільки у 2018 р. ТОВ «ВПП «Фабрика друку» максимально використовувало виробничі потужності, то для досягнення вищого рівня продажу кожна стаття активів має збільшитися.

Для здійснення операційної діяльності в 2019 році ТОВ «ВПП «Фабрика друку» відчує потребу в збільшенні обсягу готівкових коштів. Збільшення продажу зумовить накопичення дебіторських рахунків, додаткового оборотного капіталу, придбання нового обладнання та нематеріальних активів.

Якщо зростає продаж, то зростатиме й обсяг закупівлі сировини, проте темп їх зростання відповідатиме темпу зміни собівартості (108%) і в 2019 р. величина показника становитиме 17588 тис. грн. Це автоматично призведе до збільшення кредиторських рахунків. Відповідно для виконання більшого обсягу робіт буде залучена додаткова робоча сила, що призведе до збільшення оподаткованого прибутку. Тому зростатимуть і нарахована заробітна плата, і податкові платежі. Взагалі, ці автоматичні (спонтанні) пасивні рахунки зростатимуть настільки, наскільки й продаж. Нерозподілені прибутки також збільшуються, але не так, як продаж. Це означає, що якщо підприємство одержує прибуток і спрямовує його частину у виробництво, нерозподілені прибутки зростатимуть навіть тоді, коли продаж спадатиме. Тому новий обсяг нерозподілених прибутків складатиметься з їх величини за попередній звітний період (2018 р.) та розміру чистого фінансового результату за прогнозний звітний період (2019 р.).

В нашому випадку, за результатами роботи ТОВ «ВПП «Фабрика друку» в 2018 р. отриманий чистий збиток в розмірі 41127 тис. грн. Прогнозування дозволило визначити показник чистого прибутку і на 2019 р., а саме 638 тис. грн., на який буде збільшено нерозподілений прибуток звітного року в прогнозному балансі.

Узагальнюючи, можна зазначити:

- 1) вищий рівень продажу необхідно зміцнювати вищим рівнем активів;
- 2) деяке зростання активів може бути профінансоване внаслідок автоматичного збільшення кредиторських рахунків і за допомогою нерозподілених прибутків;
- 3) нестача має фінансуватися із зовнішніх джерел шляхом отримання позичок чи продажу звичайних акцій нового випуску.

Табл. 3.5 містить показники активу фактичного станом на кінець 2014 р. та проєктованого на 2019 р. балансу ТОВ «ВПП «Фабрика друку». Для розробки прогнозу балансу на 2019 р. була використана та сама методика, що й при розробці прогнозованого звіту про прибуток. При цьому статті балансу, що, як очікується, зростатимуть прямо пропорційно до продажу – дебіторська заборгованість та грошові кошти і їх еквіваленти, збільшені на коефіцієнт 1,10, а ті, які зростатимуть пропорційно до обсягу виробництва – всі види запасів – на коефіцієнт 1,08.

Таким чином, готівкові кошти у 2019 р. заплановані у розмірі 13852 тис. грн. (12593·1,10), дебіторські рахунки – у розмірі 48195 тис. грн. (43814·1,10), запаси – у розмірі 31566 тис. грн. (29228·1,08). У нашому випадку всі активи, крім запасів, зростають разом із обсягом виручки від реалізації, а запаси – разом з витратами на виробництво реалізованої продукції. Тому, після прогнозування окремих статей активів, ці статті сумовані для отримання прогнозованої величини сукупних активів у балансі підприємства (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Розрахунок показників активу прогнозного балансу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р., тис. грн.

Актив	Код рядк	2018 р. (факт)	Темп змін,	Зміни (+,-),	2019 р. (прогноз)
-------	----------	----------------	------------	--------------	-------------------

	a		%	тис. грн.	
1	2	3	4	5	6
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	1000	69	100,0	0	69
первісна вартість	1001	699	100,0	0	699
накопичена амортизація	1002	630	100,0	0	630
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	100,0	0	0
Основні засоби	1010	142244	100,0	0	142244
первісна вартість	1011	264077	100,0	0	264077

Продовження таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6
знос	1012	121833	100,0	0	121833
Інвестиційна нерухомість	1015	7755	100,0	0	7755
Довгострокові біологічні активи	1020	0	100,0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			100,0		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	100,0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	100,0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	100,0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	4027	100,0	0	4027
Інші необоротні активи	1090	0	100,0	0	0
Усього за розділом I	1095	154095	100,0	0	154095
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	29228	108,0	2338	31566
Виробничі запаси	1101	16285	108,0	1303	17588
Незавершене виробництво	1102	1178	108,0	94	1272
Готова продукція	1103	11765	108,0	941	12706
Товари	1104	0	108,0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	108,0	0	0
Векселі одержані	1120	0	110,0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	31267	110,0	3127	34394
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1130	2709	110,0	271	2980
з бюджетом	1135	9759	110,0	976	10735
у тому числі з податку на прибуток	1136				0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	110,0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	79	110,0	8	87
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	110,0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	12593	110,0	1259	13852
Витрати майбутніх періодів	1170	0	110,0	0	0
Інші оборотні активи	1190	108	110,0	11	119
Усього за розділом II	1195	85743	109,3	7990	93733
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-	0	0
Баланс	1300	239838	103,3	7990	247828

Прогноз рахунків пасивів, що автоматично зростають (кредиторські рахунки та рахунки накопичених платежів), поданий у табл. 3.6.

Прогноз сукупних активів встановлено на рівні 247828 тис. грн., який вказує на те, що підприємство має додати 7990 тис. грн. нових активів для підтримки нового обсягу реалізації.

Однак валові прогнози статті пасивів та власного капіталу, як видно з таблиці, дорівнюють 243356 тис. грн.

Враховуючи, що баланс повинен сходитися, підприємство повинно отримати додаткові 5260 тис. грн. (247828-243356). Ця сума відображає розмір додатково необхідних джерел фінансування активів. Останні будуть отримані за рахунок збільшення розміру кредиторської заборгованості на 5260 тис. грн.

Таблиця 3.6 – Розрахунок показників пасиву прогнозного балансу ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. , тис. грн.

Пасив	Код рядка	2018 р. (факт)	Темп змін, %	Зміни (+-), тис. грн.	2019 р. (попередній прогноз)	Додатково необхідне фінансування	2019 р. (остаточний прогноз)
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	333	100,0	0	333		333
Капітал у дооцінках	1405	27455	100,0	0	27455		27455
Додатковий капітал	1410	29	100,0	0	29		29
Резервний капітал	1415	361	100,0	0	361		361
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	61924	101,0	638	62562		62562
Неоплачений капітал	1425	0	100,0	0	0		0
Вилучений капітал	1430	0	101,0	0	0		0
Усього за розділом I	1495	90102	100,7	638	90740	0	90740
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	100,0	0	0		0
Пенсійні зобов'язання	1505	1279	100,0	0	1279		1279
Довгострокові кредити банків	1510	0	100,0	0	0		0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	113665	100,0	0	113665		113665
Довгострокові забезпечення	1520	5999	100,0	0	5999		5999
Цільове фінансування	1525	0	100,0	0	0		0
Усього за розділом II	1595	120943	100,0	0	120943	0	120943
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600	0	110,0	0	0		
Поточна кредиторська заборгованість за:							
довгостроковими зобов'язаннями	1610	7884	100,0	0	0		7884
товари, роботи, послуги	1615	8571	110,0	857	9428	5260	14688
розрахунками з бюджетом	1620	213	110,0	21	234		234
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	110,0	0	0		0
розрахунками зі страхування	1625	494	110,0	49	543		543
розрахунками з оплати праці	1630	1057	110,0	106	1163		1163
за одержаними авансами	1635	93	110,0	9	102		102
за розрахунками з учасниками із внутрішніх розрахунків	1645	5121	110,0	512	5633		5633
Поточні забезпечення	1660	0	110,0	0	0		0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	110,0	0	0		0
Інші поточні зобов'язання	1690	5360	110,0	536	5896		5896
Усього за розділом III	1695	28793	110,0	2879	31672	5260	36144
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	1700	0	100,0	0	0	0	0

утримуваними для продажу, та групами вибуття							
Баланс	1900	239838	101,5	3518	243356	5260	247828

Третій етап фінансового прогнозування передбачає визначення розміру додатково необхідних джерел фінансування приросту активів.

Підприємство свої рішення щодо джерел фінансування ґрунтуватиме на кількох факторах, що включають: цільову структуру капіталу підприємства; вплив короткострокових позик на поточний коефіцієнт ліквідності підприємства; умови, що склалися на ринку боргових зобов'язань; обмеження, притаманні борговим договорам, що накладаються підприємством (йдеться про умови погашення фінансових зобов'язань). Остання обставина сприяє завершенню фінансового прогнозу, адже первісна нестача встановлена і підприємство знайшло спосіб отримати необхідну суму. При цьому зміни не призведуть до подальших зрушень у будь-якій статті звіту про прибуток або у рахунках балансу, навіть якщо підприємство вирішить проводити фінансування за рахунок нового боргу.

Отже, запропонований метод прогнозування звітності, на нашу думку, спрямований на підвищення рівня фінансової стратегії підприємства та покращення його фінансового стану. Складання прогнозованої звітності забезпечить керівників підприємства базовим прогнозом, який в умовах фінансово-економічної нестабільності може бути лише короткостроковим. В процесі фінансового прогнозування на ТОВ «ВПП «Фабрика друку» доцільно розробляти попередній прогноз, ґрунтуючись на продовженні минулих трендів і видів політики у майбутньому, що забезпечить керівників базовим прогнозом. На його основі можуть бути модифіковані моделі з метою визначення, який ефект матимуть різні операційні плани, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства та його прибутки. Альтернативні операційні плани можуть також розглядатися при різних темпах зростання чистого доходу від реалізації з використанням цієї моделі для аналізу рішень щодо забезпечення фінансової безпеки в перспективному періоді.

Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на

вітчизняних підприємствах відіграє процес прогнозування фінансового стану підприємств, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень. Тому у наступному питанні розробимо прогноз фінансового стану підприємства.

3.2 Розробка прогнозу фінансового стану підприємства

Одним із підходів до прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання є застосування дискримінантних статистичних моделей інтегральної оцінки фінансового стану, що дозволяють отримати комплексну оцінку рівня загроз і небезпек, що впливають на діяльність підприємства. Усі вони являють собою економетричні моделі, які будуються на основі фінансових коефіцієнтів. Науковцями розроблено та пропонується для застосування в управлінській практиці значну кількість видів моделей інтегральної оцінки фінансового стану для підприємств різних організаційно-правових форм та галузевої спеціалізації. Розглянемо деякі з таких моделей.

У світовій практиці застосовується широкий перелік моделей оцінювання фінансового стану підприємства та схильності його до банкрутства. Серед них – моделі Альтмана, Спрингейта, R-модель прогнозу ризику банкрутства та узагальнена модель дискримінантної функції. Серед вітчизняних наукових розробок щодо інтегральної оцінки фінансового стану підприємства заслуговують на увагу моделі О.О. Терещенка та Т.П. Гудзь.

1. Модель Е. Альтмана [74, с. 185]:

$$Z = 1,2 K_1 + 1,4 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + 1,0 K_5, \quad (3.5)$$

де K_1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

K_2 – нерозподілений прибуток / валюта балансу;

K_3 – прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу;

К 4– власний капітал (ринкова оцінка)/позиковий капітал;

К 5 – виручка від реалізації (чиста) /валюта балансу.

Якщо:

$Z < 1,8$ – вірогідність банкрутства досить висока;

$1,8 < Z < 2,7$ – вірогідність банкрутства середня;

$2,7 < Z < 2,9$ – банкрутство можливе, але за певних обставин;

$Z > 3,0$ – вірогідність банкрутства досить незначна.

Висновки щодо прогнозування фінансового стану суб'єкта господарювання залежать від результату прогнозування його банкрутства і можуть бути визначені за наступними чотирма рівнями: достатній, недостатній, низький та критичний. Так, результати розрахунку Z-показника Альтмана для ТОВ «ВПП «Фабрика друку» узагальнено в табл. 3.7.

Таблиця 3.10 – Прогноз фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. на основі Z-показника Альтмана

Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
К 1 – власні оборотні активи / валюта балансу	-0,157	-0,131	-0,267	-0,270
К 2– нерозподілений прибуток / валюта балансу	0,454	0,456	0,258	0,242
К 3 – прибуток до сплати відсотків і податків / валюта балансу	0,089	0,037	0,147	0,153
К 4– власний капітал (ринкова оцінка)/позиковий капітал	1,361	1,390	0,602	0,556
К 5 – виручка від реалізації (чиста) /валюта балансу	1,056	0,906	0,956	1,012
Z-Модель Е. Альтмана	2,615	2,345	1,842	1,863
Характеристика прогнозу ймовірності банкрутства	вірогідність банкрутства середня	вірогідність банкрутства середня	вірогідність банкрутства середня	вірогідність банкрутства середня

За даними таблиці, значення Z-показника Альтмана за періоду дослідження значно підвищилося, що стало підставою для зміни прогнозу банкрутства підприємства.

Так, рівень Z-показника Альтмана у 2016-2018 рр. знижувався з 2,615 до

1,842, проте не вийшов за межі діапазону, встановленого для суб'єктів з середнім рівнем вірогідності банкрутства.

2. Модель Спрінгейта [62, с. 201]:

$$Z = 1,03 K 1 + 3,07 K 2 + 0,66 K 3 + 0,4 K 4, \quad (3.6)$$

де К 1 – власні оборотні активи / валюта балансу;

К 2 – прибуток до сплати податків та процентів / валюта балансу;

К 3 – прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання;

К 4 – виручка від реалізації / валюта балансу.

Якщо Z-показник < 0,862, то підприємство є потенційним банкрутом.

Результати розрахунку Z-показника Спрінгейта для ТОВ «ВПП «Фабрика друку» узагальнено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 - Прогноз фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. на основі Z-показника Спрінгейта

Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
К 1 – власні оборотні активи / валюта балансу	-0,157	-0,131	-0,267	-0,270
К 2 – прибуток до сплати податків та процентів / валюта балансу	0,089	0,037	0,147	0,153
К 3 – прибуток до сплати податків / поточні зобов'язання	0,298	-0,015	-1,067	-0,092
К 4 – виручка від реалізації / валюта балансу	1,056	0,906	0,956	1,012
Z-Модель Спрінгейта	0,732	0,333	-0,146	0,534
Характеристика прогнозу	потенційний банкрут	потенційний банкрут	потенційний банкрут	потенційний банкрут

Відповідно до отриманих значень результативного показника, у 2016-2018 роках підприємство виявляло ознаки потенційного банкрута, а стан його фінансової безпеки оцінювався як низький. Слід зазначити, що значення Z-показника Спрінгейта, розраховане за даними прогнозової фінансової звітності

на 2019 р., є гіршим, ніж за 2016 р., а це означає, що висока ймовірність банкрутства підприємства в прогнозованому періоді зберігається.

3. Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства: Р.С. Сайфулін та Г.Г. Кадиков запропонували використовувати для експрес-оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число [74, с. 179]:

$$R = 2 \times K_z + 0,1 \times K_{пл} + 0,08 \times K_i + 0,45 \times K_m + K_{рвк}, \quad (3.7)$$

де K_z – коефіцієнт забезпеченості власними коштами;

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності;

K_i – інтенсивність обігу авансованого капіталу, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що приходить на 1 у. о. коштів, вкладених у діяльність підприємства;

K_m – коефіцієнт менеджменту, який характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації;

$K_{рвк}$ – рентабельність власного капіталу (відношення балансового прибутку до власного капіталу).

Якщо рейтингове число R для підприємства є більшим за 1, то суб'єкт перебуває у задовільному стані, якщо менше за 1 – у незадовільному.

Розглянемо результати застосування моделі Кадикова-Сайфуліна для прогнозування банкрутства ТОВ «ВПП «Фабрика друку». R -прогноз ризику банкрутства підприємства (табл. 3.9) визначив мінімальну ймовірність його настання.

Результати застосування моделі R -прогноз ризику банкрутства (табл. 3.9) виявилися, на наш погляд, реалістичними й логічно продовжують висновки, отримані нами в ході оцінки фінансового стану товариства. За даними табл. 3.9, значення Z – показника дискримінантної функції протягом 2016 року перевищувало 1,0, а в 2017-2018 роках не досягало 1,0. Це означало необхідність проведення санаційних заходів, за відсутності яких підприємству

загрожувало банкрутство.

У прогнозованому 2019 р. загальні очікування щодо змін фінансового стану та економічного розвитку підприємства не змінилися.

Як слушно наголошує Т.П. Гудзь, використання в Україні розроблених зарубіжних методик не дає надійних результатів [26].

Таблиця 3.9 – Прогноз фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. на основі показника R-прогнозу ризику банкрутства

Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
Кз – коефіцієнт забезпеченості власними коштами	-0,157	-0,131	-0,267	-0,270
Кпл – коефіцієнт поточної ліквідності	1,044	1,167	2,978	2,617
Кі – інтенсивність обігу авансованого капіталу, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що приходить на 1 у. о. коштів, вкладених у діяльність підприємства	1,056	0,906	0,956	1,012
Км – коефіцієнт менеджменту, який характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації	0,060	-0,004	-0,203	-0,012
Крвк – рентабельність власного капіталу (відношення балансового прибутку до власного капіталу)	0,115	-0,006	-0,407	-0,034
Рейтингове число Сайфуліна-Кадикова R	0,017	-0,080	-0,658	-0,237
Характеристика прогнозу настання банкрутства	Задовільний фінансовий стан	Незадовільний фінансовий стан	Незадовільний фінансовий стан	Незадовільний фінансовий стан

Саме тому, застосування для обґрунтування управлінських рішень лише зарубіжних моделей прогнозування ймовірності банкрутства та оцінки фінансової безпеки є неприйнятним. Необхідно застосовувати багатокритеріальні моделі, розроблені вітчизняними економістами, оскільки вони орієнтовані на виявлення загрози фінансової неспроможності з урахуванням сучасних правових норм законодавства про банкрутство в Україні та показників фінансового стану підприємств, виду економічної діяльності (моделі Т.П. Гудзь та О.О. Терещенка).

Так, серед моделей прогнозування фінансового стану підприємств за видами економічної діяльності, розроблених Т.П. Гудзь, з метою оцінки ймовірності банкрутства ТОВ «ВПП «Фабрика друку» застосуємо модель для виробничих підприємств наступного вигляду (3.8):

$$Y = 0,4190 + 0,0289 \cdot X_1 + 0,0245 \cdot X_2 - 0,0175 \cdot X_3 + 0,0036 \cdot X_4 - 0,02166 \cdot X_5, \quad (3.8)$$

де X_1 – коефіцієнт мобільності власного оборотного капіталу;
 X_2 – коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів;
 X_3 – коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості;
 X_4 – коефіцієнт рентабельності основного виду діяльності;
 X_5 – коефіцієнт кредиторської заборгованості;
 Y – коефіцієнт автономії [26, с. 35].

В моделі інтерпретація показника «у» – коефіцієнта автономії – відбувається за його економіко-правовим змістом: при значенні інтегральної оцінки більше 0,5 фінансовий стан підприємства характеризується відносно стабільним у короткостроковій перспективі; додатне, але нижче 0,5 значення «у» свідчить про дисбаланс фінансової рівноваги підприємства, що сигналізує про наявність кризових процесів; від’ємна прогнозована величина «у» показує відсутність чистих активів на підприємстві, що загрожує йому банкрутством у найближчий рік діяльності [25, с. 36].

Застосування зазначеної функції для ТОВ «ВПП «Фабрика друку» свідчить про ймовірність подальшого розгортання кризових процесів розвитку підприємства та не дозволяє говорити про його фінансову безпеку в 2019 р. (табл. 3.10).

Універсальну дискримінантну функцію для діагностики ризику банкрутств українських підприємств розробив О.О. Терещенко. Багатомірна дискримінантна функція О.О. Терещенка для підприємств галузі обробної промисловості має вигляд [86, с. 36]:

$$Z = 0,139 \cdot X_1 + 1,535 \cdot X_2 + 0,486 \cdot X_3 + 1,459 \cdot X_4 + 0,265 \cdot X_9 + 0,159 \cdot X_{10} - 1,757 \quad (3.9)$$

- де X_1 - коефіцієнт покриття;
 X_2 - коефіцієнт фінансової незалежності;
 X_3 – коефіцієнт оборотності капіталу;
 X_4 - коефіцієнт рентабельності операційних продажів по Cash-flow 1;
 X_9 - коефіцієнт рентабельності власного капіталу;
 X_{10} - коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Критерії інтерпретації результатів прогнозування описано в табл. 3.10.

Таблиця 3.10 - Прогноз фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. за моделлю Т.П. Гудзь для виробничих підприємств

Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
Коефіцієнт мобільності власного оборотного капіталу (X_1)	-0,174	-0,071	-0,197	-0,207
Коефіцієнт співвідношення необоротних та оборотних активів (X_2)	2,750	2,472	1,797	1,644
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості (X_3)	0,510	0,402	0,476	0,562
Коефіцієнт рентабельності основного виду діяльності (X_4)	0,042	-0,008	-0,185	-0,012
Коефіцієнт кредиторської заборгованості (X_5)	0,281	0,305	0,726	0,758
Y – коефіцієнт автономії	0,412	0,404	0,291	0,279
Оцінка результату прогнозування банкрутства	дисбаланс фінансової рівноваги, наявність кризових процесів	дисбаланс фінансової рівноваги, наявність кризових процесів	дисбаланс фінансової рівноваги, наявність кризових процесів	дисбаланс фінансової рівноваги, наявність кризових процесів

«Ключ інтерпретації» до моделі оцінки ймовірності банкрутства за О.О. Терещенком наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11 - «Ключ інтерпретації» до моделі оцінки ймовірності банкрутства за О.О. Терещенком [87, с. 138]

Вид економічної діяльності	Зона фінансової кризи	Зона додаткового аналізу	Зона фінансової стійкості
Інші галузі обробної промисловості (текстильна, переробка деревини, хімічна, целюлозно-паперова тощо)	$Z < -0,68$	$-0,68 \leq Z \leq 0,44$	$0,44 < Z$

Результати прогнозування фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на основі статистичної функції О.О. Терещенка наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12 - Прогноз фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. за моделлю діагностики фінансової кризи О.О. Терещенка

№	Показник	2016 р. (факт)	2017 р. (факт)	2018 р. (факт)	2019 р. (прогноз)
X1	Коефіцієнт покриття	1,044	1,167	2,978	2,617
X2	Коефіцієнт фінансової незалежності	1,361	1,390	0,602	0,556
X3	Коефіцієнт оборотності капіталу	1,056	0,906	0,956	1,012
X4	Коефіцієнт рентабельності операційних продажів по Cash-flow I	-0,010	-0,020	0,047	0,005
X9	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,115	-0,006	-0,407	-0,034
X10	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,951	3,268	2,951	2,727
Z	Показник статистичної дискримінантної функції	1,634	1,467	0,475	0,383
	Інтерпретація результату прогнозування	Зона фінансової стійкості	Зона фінансової стійкості	Зона фінансової стійкості	Зона додаткового аналізу

Дані табл. 3.12 свідчать про погіршення фінансового стану досліджуваного підприємства, що відбулося за період дослідження. Крім того, інтегральний показник оцінки фінансового стану підприємства знижується в динаміці.

Зазначена тенденція зберігатиметься і в прогнозованому 2019 р., що призведе до зміни якісної оцінки фінансового стану підприємства у бік її погіршення. В результаті оцінка стану фінансової безпеки підприємства також зміниться з достатньої на недостатню.

Отже, за результатами прогнозування фінансового стану та ймовірності банкрутства підприємства на основі дискримінантних статистичних моделей нами встановлено, що їх використання дозволяє отримувати досить однозначні й адекватні висновки щодо фінансового стану підприємства. Позитивних зрушень і тенденцій щодо незначного покращення показників фінансової звітності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» поки що недостатньо для досягнення відчутних змін його

фінансового стану.

3.3 Обґрунтування управлінських рішень щодо покращення фінансового стану ТОВ «Виробничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку»

Обов'язковим етапом управління фінансовим станом підприємства є розробка та обґрунтування управлінських рішень і завдань щодо підвищення його рівня як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Однією з ключових умов покращення фінансового стану підприємства є генерування прибутку в достатньому обсязі та прибуткова діяльність. Результати оцінки фінансової безпеки ТОВ «ВПП «Фабрика друку» довели справедливість цього положення, адже саме виникнення збитків за результатами господарювання стало причиною підвищення небезпеки дестабілізації фінансового стану та загрози розгортання фінансової кризи підприємства в перспективному періоді.

Одним із важливих етапів попередження негативного впливу виявлених чинників є етап впровадження «стискування підприємства». Як раз тут і відбувається такий важливий процес стабілізації фінансового стану підприємства, як вишукування і впровадження резервів поліпшення показників підприємства. Враховуючи важливість вирішення проблеми збиткової діяльності для покращення фінансового стану підприємства, необхідним є виявлення резервів оптимізації обсягу його доходів і витрат, обґрунтування управлінських рішень щодо їх мобілізації та формування на цій основі позитивних фінансових результатів господарювання.

На нашу думку механізми подолання фінансових загроз і небезпек ТОВ «ВПП «Фабрика друку» мають охоплювати такі основні напрями фінансового управління діяльністю підприємства: 1) оптимізація витрат; 2)

оптимізація грошових потоків. Відповідно до цього, заходи щодо підвищення фінансової безпеки досліджуваного підприємства структуровані на рис. 3.1.

Зміст та результати реалізації управлінських заходів, відображених на рис. 3.1, розглянемо більш детально. Для стабілізації стану підприємства важливими є насамперед внутрішньогосподарські резерви.

Рисунок 3.1 – Система заходів для покращення фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. [розроблено автором на основі 82,92,93]

До внутрішньогосподарських належать ті резерви, які виявляються і можуть бути використані лише на досліджуваному підприємстві. Вони пов'язані, в першу чергу, з ліквідацією втрат і непродуктивних витрат ресурсів. До них відносяться втрати робочого часу і матеріальних ресурсів внаслідок низького рівня організації і технології виробництва, безгосподарності і так далі. Так, для досліджуваного підприємства найоптимальнішим варіантом є виявлення резервів скорочення витрат на виробничий стадії.

Під резервами збільшення операційного прибутку ТОВ «ВПП «Фабрика друку» будемо розуміти кількісно вимірювані можливості його збільшення шляхом

здіяння низки чинників, а саме: збільшення обсягу реалізації продукції, зниження собівартості товарної продукції, поліпшення якості продукції і на цій підставі підвищення цін, оптимізації структури продукції, пошуку найвигідніших ринків збуту, реалізації в більш оптимальні строки, недопущення позареалізаційних збитків.

У процесі обстеження підприємства було виявлено, що у розпорядженні підприємства є незайняті складські приміщення у розмірі 290,0 кв. м і офісні приміщення, площею 365,0 кв. м. Підприємству потрібно здати в оренду вільні площі. Це принесе йому додатковий дохід від надання в оренду складів (орендна плата складає 50,00 грн. за кв. м на місяць) у сумі 174,0 тис. грн., а також від оренди офісних приміщень (орендна плата складає 80,00 грн. за кв. м на місяць) 350,4 тис. грн. Загальна сума доходів від оренди складе 524,4 тис. грн., а прибуток від цієї господарської операції становитиме 430,0 тис. грн. (табл. 3.13).

Таблиця 3.13 – Розрахунок резерву зростання чистого фінансового результату ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. за рахунок передачі в оренду приміщень

Показник	Сума, тис. грн.
1.Площа складських приміщень, кв.м	290
2.Ставка оренди за 1 кв.м складських приміщень, грн.	50
3.Площа офісних приміщень, кв.м	365
4.Ставка оренди за 1 кв.м офісних приміщень, грн.	80
5.Дохід від оренди нерухомого майна, тис. грн. (р.1хр.2+р.3хр.4)	524,4
6.Витрати з податку на прибуток, тис. грн. (р.5х18%)	94,4
7.Резерв збільшення чистого фінансового результату, тис. грн. (р.6-р.5)	430

Для підрахунку резерву збільшення операційного прибутку за рахунок зростання обсягу реалізованої продукції ($P_{по}$) можна використати формулу (прибуток обчислено на 1 гривню продукції):

$$P_{по} = O_{мх} \frac{Pr}{Op} ,$$

(3.10)

де $O_{мх}$ - можливе збільшення обсягу реалізованої продукції;

Пр - фактичний прибуток від реалізації продукції;

Ор - фактичний обсяг реалізованої продукції [9, с. 25].

Згідно з інформацією відділу маркетингу, у 2018 р. з незалежних від підприємства причин не було виконано два контракти на виготовлення і постачання продукції на загальну суму 27000 тис. грн. В результаті підприємство недоотримало близько 12% доходу від основної діяльності поточного періоду. Виконання цих контрактів перенесено на 2019 р. В цьому випадку резерв збільшення прибутку від основної операційної діяльності (його обсяг за 2019 р. очікується в розмірі 44115,0 тис. грн.) становить 4868 тис. грн. (табл. 3.14).

Таблиця 3.14 – Розрахунок резерву збільшення чистого фінансового результату за рахунок збільшення обсягу основної операційної діяльності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р.

Показник	Сума, тис. грн.
1.Прогнозний обсяг чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн.	244684
2.Резерв збільшення чистого доходу в 2019 р., тис. грн.	27000
3.Прогнозна величина валового прибутку, тис. грн.	44115
4.Резерв збільшення валового прибутку на 2019 р., тис. грн. (р.2хр.3/р.1)	4868
5.Витрати з податку на прибуток, тис. грн. (р.4*18%)	876
6.Резерв збільшення чистого фінансового результату, тис. грн. (р.5-р.4)	3992

Збільшенню грошових надходжень підприємства сприятиме також скорочення складських залишків готової продукції, балансова вартість якої на 2019 р. визначена в розмірі 12706 тис. грн. У разі продажу готової продукції зі знижкою від реалізаційної вартості в розмірі 15% підприємство сподівається скоротити її залишки на складі щонайменше вдвічі. При цьому обсяг грошових надходжень складе 6528 тис. грн., а очікуваний чистий прибуток від реалізації 5353 тис. грн. (табл. 3.15).

В сучасній господарській практиці одним із поширених способів знизити операційні витрати підприємства є запровадження скороченого робочого тижня (наприклад, 4 дні замість 5 днів) на певний період.

Таким чином, економиться фонд заробітної плати і зменшуються відрахування на соціальні заходи. Розрахуємо економічний ефект від зменшення

фонду заробітної плати на період 6 місяців для досліджуваного підприємства.

Загальна кількість робочих днів за 12 місяців 2019 р. становить 252 дні, а за 6 місяців 2019 р. – 120 днів, із них 24 п'ятниці. Фонд заробітної плати ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2018 р. становив 28914,0 тис. грн., на 2019 р. передбачено його підвищення на 10%. Тобто на 2019 р. фонд оплати праці визначено в розмірі 31805 тис. грн.

Таблиця 3.15 – Розрахунок резерву збільшення фінансового результату від продажу надлишкових запасів готової продукції ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р.

Показник	Сума, тис. грн.
1.Прогнозна балансова вартість готової продукції, тис. грн.	12706
1.1. в тому числі підлягає реалізації зі знижкою, тис. грн.	6400
2.Чистий дохід від реалізації готової продукції (за звичайними оптово-відпускними цінами), тис. грн. (р. 1.1x120%/100)	7680
3.Знижка 15% від ціни реалізації, тис. грн. (р.2x(1-0,85))	1152
4.Прогнозний обсяг реалізації готової продукції з урахуванням знижки, тис. грн. (р.2-р.3)	6528
5.Витрати з податку на прибуток, тис. грн. (р.4*18%)	1175
6.Резерв збільшення чистого фінансового результату, тис. грн. (р.5-р.4)	5353

Таким чином, отримуємо середньоденну зарплату по підприємству у розмірі 126,21 тис. грн. (31805,0 : 252). Якщо рівень зарплати збережеться на такому ж рівні, то фонд оплати праці за перше півріччя становитиме 15145 тис. грн. (126,21 x 120). Сума економії складе 3029 тис. грн. (126,21 x 24). До того ж, виникає економія суми відрахувань на соціальні заходи. Для аналізованого підприємства відсоток відрахувань становить 34,7% - ставка єдиного соціального внеску, тобто сума економії становить 1051 тис. грн. (3029 x 34,7 : 100).

Разом економія фонду заробітної плати від введення скорочення робочого тижня становить близько 4080 тис. грн. Враховуючи, що за нормами Податкового кодексу України [76] витрати на оплату праці включаються до складу валових витрат при розрахунку суми податку на прибуток, то за рахунок скорочення фонду заробітної плати розмір бази оподаткування податком на прибуток збільшиться і підприємство матиме додаткові витрати з податку у

розмірі 734 тис. грн. На цю суму зменшується визначений резерв від оптимізації використання персоналу, внаслідок чого його величина складе 3346 (4080-734) тис. грн. Розрахунок економії витрат від скорочення робочого тижня узагальнено в табл. 3.16.

Аналізуючи доходи та витрати досліджуваного підприємства за 2018 р. та їх прогнозні показники на 2019 р., звертає на себе увагу значний розмір фінансових витрат підприємства (див. табл. 3.2).

Таблиця 3.16 - Розрахунок резерву збільшення фінансового результату ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. від економії витрат на оплату праці

Показник	Сума, тис. грн.
1.Прогнозна величина фонду оплати праці, тис. грн.	31805
2.Кількість робочих днів у 2019 р.	252
3.Кількість робочих днів за перше півріччя 2019 р.	120
4.Кількість днів скорочення фонду робочого часу	24
5.Прогноз величини одноденного фонду заробітної плати на 2019 р. (р.1/р.2), тис. грн.	126,21
6. Прогнозний фонд оплати праці за перше півріччя 2019 р., тис. грн. (р.5хр.3)	15145
7.Очікувана економія фонду оплати праці за перше півріччя 2019 р. (р.5хр.4)	3029
8. Економія нарахувань єдиного соціального внеску, тис. грн. (р.7х34,7%)	1051
9. Разом економія витрат на оплату праці, тис. грн. (р.7+р.8)	4080
10.Збільшення податкового зобов'язання з податку на прибуток, тис. грн. (р.9х18%)	734
11. Разом резерв зростання фінансового результату від економії витрат на оплату праці, тис. грн. (р.8-р.10)	3346

Згідно з інформацією, наданою бухгалтерією в Примітках до річного фінансового звіту за 2018 р., у складі фінансових витрат підприємства відображено відсотки за позиною корпорації «WICOR HOLDING AG» у розмірі 9470 тис. грн. За даними балансу, середньорічна величина інших довгострокових зобов'язань підприємства, пов'язаних з отриманням позики від іноземного партнера, за 2018 р. становила 95935 тис. грн. (у тому числі: 72633 тис. грн. – довгострокова та 23302 тис. грн. – короткострокова частина позики). За даними звіту про фінансові результати за 2017 та 2018 рр., на повернення позики підприємство щороку використовує близько 25000 тис. грн. Водночас, середній рівень витрат підприємства за користування позиковими ресурсами (як відношення величини

фінансових витрат та середньорічного розміру заборгованості за позикою) за 2018 р. склав 9,87%, тобто є досить значним.

Зменшенню рівня витрат на обслуговування позики сприятиме збільшення виплат підприємства на її повернення. Одним із можливих джерел погашення цієї заборгованості можуть бути грошові кошти на рахунках банків, їх залишки станом на кінець 2018 р. становили 12593 тис. грн., а на 2019 р. очікуються в обсязі 13852 тис. грн. Слід зазначити, що з огляду на величину поточних зобов'язань і забезпечень ТОВ «ВПП «Фабрика друку», обсяг готівкових грошових коштів у розпорядженні підприємства є надлишковим. Для забезпечення достатнього (в межах 0,2-0,3) рівня абсолютної ліквідності залишки грошових коштів і поточних фінансових інвестицій підприємства мають становити:

на кінець 2018 р. – $28793 \times 0,3 = 8638$ тис. грн. (фактичний надлишок ліквідності складає 3955 тис. грн. (12593-8638));

на кінець 2019 р. – $36144 \times 0,3 = 10843$ тис. грн. (ліквідний надлишок очікується в розмірі 3009 тис. грн. (13852-10843)).

Це підтверджує наявність у підприємства грошових коштів для додаткового погашення довгострокової позики в сумі щонайменше 4000 тис. грн. Тобто в цілому за 2019 р. може бути погашено 29000 тис. грн. При цьому балансова вартість довгострокової позики станом на кінець 2019 р. становитиме 93828 (122828-29000) тис. грн., а середньорічна вартість 94882 тис. грн. $((95935+93828)/2)$. Тоді відсотки за користування позикою за 2019 р. складуть:

$$94882 \times 9,87\% / 100 = 9365 \text{ тис. грн.}$$

При цьому, сума економії витрат на сплату відсотків складе:

$$4000 \times 9,87\% / 100 = 395 \text{ тис. грн.}$$

Як і у випадку з витратами на оплату праці, за нормами Податкового кодексу України [75] витрати на сплату відсотків включаються до складу валових витрат при розрахунку суми податку на прибуток, а тому за рахунок скорочення витрат на обслуговування позики розмір бази оподаткування податком на прибуток збільшиться і підприємство матиме додаткові витрати з

податку у розмірі 71 (395x18%) тис. грн. На цю величину слід відкоригувати показник резерву зростання чистого фінансового результату підприємства, який складе 324 (395-71) тис. грн.

В цілому збільшення чистого фінансового результату ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за рахунок мобілізації резервів формування прибутку від операційної та фінансової діяльності може становити до 13445 тис. грн. (430+3992+5353+3346+324) (див. табл. 3.13-3.16).

Таким чином, якщо прогнозна на 2019 р. величина чистого фінансового результату підприємства становила 638 тис. грн., то з урахуванням виявлених резервів її значення є більшим і становить 14083 тис. грн. Як видно на рис. 3.2, мобілізація резервів збільшення доходів та зменшення витрат операційної та фінансової діяльності дозволяє покращити фінансовий результат господарювання та забезпечити його позитивну динаміку не лише по відношенню до найбільш депресивного в рамках періоду дослідження 2017 р., а й порівняно з 2016 р., коли фінансові результати за видами діяльності були найкращими, а підприємство отримувало чистий прибуток.

Рисунок 3.2 – Динаміка формування фінансового результату від операційної діяльності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» з урахуванням резервів за

2016-2018 роки

Крім вищерозглянутих, підприємство має можливість скористатися й іншими резервами збільшення прибутку. Так, суттєвим резервом збільшення прибутку є підвищення якості товарної продукції. При організації раціональної й ефективної роботи з якості, незалежно від її масштабів, форм і методів здійснення, завжди діють приблизно за такою схемою [40, с. 76-77]:

- визначення потреби і формулювання вимог до якості продукції (план, програма якості);
- надання початковому матеріалу необхідних властивостей (виконання плану, програми якості);
- перевірка відповідності отриманої якості пред'явленим вимогам (виявлення відхилень) або констатація відповідностей;
- вплив для усунення відхилень отриманої якості від заданого рівня (зворотний зв'язок).

ТОВ «ВПП «Фабрика друку» для виконання деяких технологічних операцій виробничого циклу користується об'єктами основних засобів, які взято в оренду. Сума орендної плати становить 40 тис. грн. на місяць, тобто 480 тис. грн. на рік. Зношеність даного обладнання складає 48,3 %, а залишкова вартість 1988,4 тис. грн., ремонти підприємство здійснює за власний кошт. У даному випадку підприємству краще всього укласти договір не оренди, а лізингу (з правом викупу обладнання по закінченні строку оренди). Це доцільно, оскільки обладнання зношене лише наполовину, тобто прослужить ще досить довгий термін. До того ж, викупити обладнання можна за 4,1 роки $(1988,4 : 480,0)$ і підприємство буде ремонтувати власне, а не запозичене, обладнання.

Отже, проблеми в управлінні фінансово-господарською діяльністю ТОВ «ВПП «Фабрика друку», виявлені за результатами оцінки фінансового стану підприємства, можливо до певної міри вирішити шляхом використання резервів підвищення прибутку. Їх наявність та економічний ефект від запропонованих

заходів підтверджують відповідні розрахунки.

Узагальнюючи дослідження можливостей покращення фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку», необхідно зробити висновок про доцільність вирішення зазначених завдань на основі обґрунтування відповідних управлінських рішень. Запровадження управлінських заходів, спрямованих на оптимізацію використання трудових ресурсів, основних засобів, сировини та матеріалів, дозволить досягти економії витрат та сприятиме покращенню фінансових результатів діяльності підприємства.

Висновки за розділом 3

Прогнозування фінансової звітності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на наступний рік дозволило зробити наступні висновки.

1. В умовах наростання в Україні економічної кризи вітчизняні підприємства потребують відповідних методик та інструментів антикризового управління, тобто системи, яка має комплексний характер, націлена на оперативне виявлення ознак кризи в майбутньому. Одним із основних напрямків такого управління підприємством вважаємо прогнозування фінансової звітності підприємства, що за сучасних умов господарювання відіграє важливу роль. Прогнозний бухгалтерський баланс, на нашу думку, відображає сумарний вплив передбачуваних управлінських рішень на фінансовий стан підприємства. Враховуючи досвід вітчизняних та зарубіжних вчених, було запропоновано прогнозування звітності методом відсотка від продажів.

При складанні проектного Балансу статті класифікувалися на:

- автоматично утворені (необоротні активи без довгострокових фінансових інвестицій);
- регульовані (довгострокові фінансові інвестиції, власний капітал без нерозподіленого прибутку, що утворюються за рахунок додавання доповнення до нерозподіленого прибутку та довгострокові зобов'язання, оборотні активи,

поточні зобов'язання). Величина нерозподіленого прибутку визначалася на рівні розроблення звіту про фінансові результати і додавалася до відповідної статті пасиву прогнозного балансу. Будь-яка нестача джерел коштів покрита шляхом утворення додаткових зовнішніх джерел за рахунок отримання позик.

2. Прогнозування фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. показало, що фінансовий стан підприємства залишається незадовільним і підприємство має дисбаланс фінансової рівноваги та наявність кризових процесів. Це пояснюється тим, що зростання обсягів діяльності потребуватиме від суб'єкта господарювання залучення додаткових ресурсів, що супроводжуватиметься уповільненням руху капіталу та не дозволить значно покращити стан платоспроможності. Отже, управлінські рішення щодо покращення фінансового стану підприємства мають враховувати очікувані фінансові загрози і небезпеки.

3. Поряд з управлінськими заходами, спрямованими на оптимізацію фінансових процесів, покращенню фінансового стану ТОВ «ВПП «Фабрика друку» сприятиме запровадження низки організаційних змін. Зокрема, для досягнення цілей управління фінансовим станом на підприємстві належить запровадити відповідні управлінські функції. Зокрема, доцільним є запровадження механізму подолання фінансових загроз і небезпек підприємства з метою швидкого реагування. В частині управління операційною діяльністю зміцненню фінансового стану підприємства сприятиме орієнтація на виробництво прибуткової продукції та припинення виробництва збиткових видів продукції; зменшення собівартості продукції, підвищення її якості відповідно до світових стандартів; технічне переоснащення, модернізація виробництва, підвищення кваліфікаційного та освітнього рівня працівників.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі обґрунтовано теоретичні і методичні засади аналізу і прогнозування фінансового стану підприємства. Отримані результати дають змогу сформулювати наступні висновки.

1. На основі систематизації підходів до трактування сутності поняття «фінансовий стан підприємства» сформульовано, що фінансовий стан підприємства – це економічна категорія, яка відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позикового капіталу на конкретну дату. Фінансовий стан є найважливішою характеристикою ділової активності та надійності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів як самого підприємства, так і його партнерів. Тому за умов ринкової економіки істотно підвищився інтерес учасників економічного процесу до об'єктивної та вірогідної інформації про фінансовий стан підприємства.

2. Метою аналізу фінансового стану є своєчасне інформаційне забезпечення прийняття рішень, на які істотно впливають фактичні або

прогнозі дані про фінансовий стан підприємства. Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства полягають у: своєчасній та об'єктивній діагностиці фінансового стану підприємства, встановлення його «больових точок» і вивчення причин їх утворення; пошуку резервів поліпшення фінансового стану підприємства, його платоспроможності і фінансової стійкості; розробці конкретних заходів, спрямованих на більш ефективне використання фінансових ресурсів і зміцнення фінансового стану підприємства; прогнозуванні можливих фінансових результатів і розробці моделей фінансового стану при різноманітних варіантах використання ресурсів. Етапи аналізу фінансового стану підприємства: аналіз розміщення капіталу та оцінка майнового стану підприємства; аналіз показників рентабельності та ділової активності; аналіз фінансової стійкості; аналіз платоспроможності підприємства.

3. Прогнозування фінансового стану підприємства є невід'ємним елементом його управління. Визначаючи фінансовий стан як складну систему, що є об'єктом прогнозування, нами пропонується розглядати прогнозування фінансового стану підприємства як розробку системи науково обґрунтованих імовірнісних припущень про базові і альтернативні структурні зміни в активах та пасивах підприємства, обумовлених ефективністю використання капіталу. Прогнозування фінансового стану підприємства доцільно здійснювати шляхом моделювання, оскільки останнє дозволяє відображати перспективний фінансовий стан в залежності від необмеженої кількості факторів.

4. Питання аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства розглянуто на прикладі ТОВ «Виробничо-поліграфічне підприємство «Фабрика друку». Основним видом діяльності підприємства є видання книг, допоміжним - виробництвом виробів з паперу та картону; надання послуг. Аналіз основних показників господарської діяльності підприємства дозволив виявити: зниження загальної мобільності, що негативно впливає на ефективність діяльності підприємства; структура капіталу підприємства залишається незадовільною, що призводить до погіршення фінансової стійкості; нестабільну динаміку обсягів

діяльності. В ході аналізу було зроблено наступні висновки щодо основних векторів розвитку фінансового стану підприємства: 1) поступове відновлення масштабів діяльності за рахунок більш інтенсивного використання наявного майна та капіталу, сукупна вартість яких за період дослідження дещо збільшилася; 2) зміни у складі та структурі фінансових ресурсів підприємства обумовлені потребами операційної діяльності та не сприяють підвищенню мобільності його активів і підвищенню фінансової стійкості; 3) незначна активізація виробничої діяльності та деяке підвищення на цій основі рівня ділової активності; 4) формування негативних фінансових результатів діяльності та погіршення показників ефективності господарювання та використання ресурсів, втрата фінансової рівноваги; 5) оптимізація руху коштів та збільшення розміру чистої операційної маржі, збереження достатнього рівня платоспроможності.

5. Аналіз рентабельності та ділової активності ТОВ «ВПП «Фабрика друку» за 2016-2018 роки засвідчив, що рівень рентабельності та ділової активності підприємства залишається низьким. На це впливає отримання збитку в 2017р., та його збільшення в 2018 рр. Крім того, перевищення темпів росту середньорічної суми капіталу (активів), запасів, дебіторської заборгованості над темпами росту чистого доходу призводить до уповільнення оборотності, що негативно впливає на операційний та фінансовий цикл підприємства.

6. Проаналізувавши показники ліквідності та платоспроможності відмітили, що рівень платоспроможності залишається низьким (коефіцієнти абсолютної, швидкої та загальної ліквідності значно нижче нормативу). Баланс товариства також має низьку ліквідність. Підприємству не вистачає абсолютно ліквідних активів для покриття короткострокових зобов'язань, повільнореалізовуваних активів для покриття довгострокових пасивів, власного оборотного капіталу для фінансування діяльності (основна умова фінансової стійкості). Фінансовий стан підприємства на дату складання балансу, в короткостроковій та довгостроковій перспективі оцінюється як передкризовий.

За узагальнюючими та відносними показниками фінансової стійкості підприємство має нестійкий фінансовий стан та залежність від зовнішніх джерел

фінансування значно зростає.

7. В процесі фінансового прогнозування на ТОВ «ВПП «Фабрика друку» розроблено попередній прогноз звіту про фінансові результати та балансу на 2019 рік, ґрунтуючись на продовженні минулих трендів і видів політики у майбутньому, що дає можливість забезпечити керівникам базовий прогноз. На його основі можуть бути модифіковані моделі з метою визначення, який ефект матимуть різні операційні плани, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства та його прибутки. Альтернативні операційні плани можуть також розглядатися при різних темпах зростання чистого доходу від реалізації з використанням цієї моделі для аналізу рішень щодо покращення фінансового стану в перспективному періоді.

8. Прогнозування фінансового стану фінансової безпеки ТОВ «ВПП «Фабрика друку» на 2019 р. показало, що не зважаючи на певне покращення показників фінансового стану підприємства в прогнозному періоді, а саме формування позитивного чистого фінансового результату і подолання порогу збитковості, а також підвищення ліквідності та фінансової стійкості, рівень його фінансової безпеки суттєво не зміниться. Це пояснюється тим, що зростання обсягів діяльності потребуватиме від суб'єкта господарювання залучення додаткових ресурсів, що супроводжуватиметься уповільненням руху капіталу та не дозволить значно покращити стан платоспроможності.

9. Управлінські рішення щодо покращення фінансового стану підприємства мають враховувати очікувані фінансові загрози і небезпеки. За результатами аналізу фінансового стану підприємства було виявлено, що ТОВ «ВПП «Фабрика друку» мало в 2017 р. та 2018 р. збитки. Тому покращення фінансового стану підприємства можливо до певної міри вирішити шляхом використання резервів підвищення прибутку. Їх наявність та економічний ефект від запропонованих заходів підтверджують відповідні розрахунки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Л. М. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства: монографія / Л. М. Азарова, О. В. Рузакова. – Вінниця: ВНТУ, 2014. – 172 с.
2. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю. Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 92-100.
3. Александров І.О. Прогнозування : навч. посібник / І.О. Александров, Н.С. Половян, О.С. Половян. – Донецьк : ДонНУ, 2007. – 176 с.
4. Акопян А. А. Основні проблеми оцінки фінансового стану підприємства / А. А. Акопян, Л. І. Шмалюк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2014. – № 25 – С. 123-128.

5. Антонюк О.П. Економічний аналіз: навчальний посібник / О. П. Антонюк, Т. М. Ступницька, Н.М. Купріна. – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 320 с.
6. Артеменко В. Г. Финансовый анализ: учеб. пособие / В. Г. Артеменко, М. В. Беллендир. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд-во «Дело и Сервис», 2013. – 365 с.
7. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базілінська. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
8. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – Київ: КНЕУ, 2015. – 592 с.
9. Білик М. Д. Фінансові результати діяльності підприємств: оцінка та прогнозування : монографія. / М. Д. Білик, Т. О. Білик – Київ : ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с.
10. Біла О. Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / О. Г. Біла // Фінанси України. – 2015. – № 4. – С. 113-118.
11. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану / Т. В. Безбородова // Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 1 (11) – 2014. – С. 1–7.
12. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту : підручник / І. О. Бланк. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 476 с.
13. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. / І. М. Бойчик. – Київ: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.
14. Болюх М.А. Економічний аналіз: навч. посібник/ М. А. Болюх, В.З. Бурчевський, М. Горбаток та ін. За ред. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченко – Вид. 2-е. – Київ: КНЕУ, 2013. – 556 с.
15. Бреслав Е. Финансовое прогнозирование : учеб. пособие / Е. Бреслав. – Невинномысск, 2006. – 221 с.

- 16.Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Є.Ф. Брігхем. Пер. з англ. – Київ: Молодь, 1997. – 1000 с.
- 17.Бровко Л. І. Фінансове прогнозування в системі фінансового забезпечення підприємства / Л. І. Бровко, О. А. Чепіга // Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/47.pdf. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 15.08.2019.
- 18.Бунда О. Н. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства / О. Н. Бунда, Перова О. М.// Вісник КНУТД. Серія «Економічні науки» – 2015. - №2 (85). – С. 99-107.
- 19.Гавкалова Н. Л. Особливості механізму фінансового управління функціонуванням підприємств / Н. Л. Гавкалова // Державне будівництво. – 2014. – №2. – С. 31-37.
- 20.Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств / О. І. Гадзевич. – Київ: Кондор. – 2014. - 180 с.
- 21.Гече С. Ф. Модель прогнозування фінансового стану підприємства на основі фінансових показників / С. Ф. Гече // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка.– 2014. – № 1 (42). – С. 162-164.
- 22.Головко В.І. Фінансово - економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека / Головко В. І., В. А. Мінченко, В. М. Шарманська – Київ: Центр навчальної літератури, 2016. – 446 с.
- 23.Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький. - Вінниц. нац. техн. ун-т. – вид. 2-ге, доповн. та переробл. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 84с.
- 24.Громова А. Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів / А. Є. Громова, К. В. Крамаренко., Т. О. Рудик // Молодий вчений. – 2016. - № 5 (32). – С. 44-47.
25. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: від

- 16.01.2003 № 436-IV: станом на 21.10.2019 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 25.10.2019.
26. Гудзь Т. П. Система раннього виявлення та подолання фінансової кризи підприємств : монографія / Т.П. Гудзь. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. – 196 с.
27. Гура О. Л. Прогнозування у системі планування розвитку промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / О. Л. Гура ; Одес. держ. екон. ун-т. – О., 2007. – 20 с.
28. Денисенко Н. П. Основні аспекти аналізу фінансового стану підприємства / Н.П. Денисенко, О. В. Зазимко // Агросвіт. – 2015. - №10. – С. 25-31.
29. Джемпарова С. С. Сучасні аспекти аналізу фінансового стану підприємства / С.С. Джемпарова, В.О. Харченко // Культура народів Причорномор'я. — 2014. – № 252. – С. 26-31.
30. Єфремова Н. Ф. Аналіз і прогнозування фінансового стану підприємств гірничо-металургійного комплексу в системі забезпечення їх стабілізації та подальшого розвитку / Н. Ф. Єфремова, О. І. Чічкань, С. О. Вовк // Інвестиції: практика та досвід . – 2014. – № 1. – С. 65-71.
31. Земитан Г. Методы прогнозирования финансового состояния организации / Г. Земитан – Режим доступу: http://www.iteam.ru/publications/finances/section_29/article_408/ – Назва з екрана. – Дата перегляду: 14.08.2019.
32. Івахів Ю. О. Аналіз фінансового стану підприємства: питання ліквідності / Ю. О. Івахів, С. Р. Романів // Фінанси, облік і аудит. – 2015. – № 2 (22). – С. 198-204.
33. Калашнікова Т. В. Фінансовий стан підприємства : суть та оцінка / Т. В. Калашнікова // Економіка і менеджмент. – 2014. – № 3. – С.97-102.

34. Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності: посібник / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – Львів : ЗУКЦ, 2017. – 310 с.
35. Кіндрацька Г.І. Прогнозна фінансова звітність як інструмент стратегічного аналізу діяльності підприємства / Г.І. Кіндрацька // Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (24 травня 2018 р. м. Одеса). – Харків : Водний спектр Джі-Ем-Пі, 2018. – С.224- 226.
36. Кіндрацька Г.І. Стійкість підприємства: діалектика статичності і динаміки / Г.І. Кіндрацька// Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів, 2014. - № 797. – С.235-241.
37. Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності : підручник. / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 320 с.
38. Кіндрацька Г. І. Аналітичне забезпечення формування конкурентної стратегії організації / Г. І. Кіндрацька, Ю. І. Кулиняк, А. Г. Загородній // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – Львів, 2013. – №. 754. – С. 106-114.
39. Клементьєва О. Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 / О. Ю. Клементьєва. – Київ: КНЕУ, 2008. – С. 12.
40. Ковалевська А. В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / А. В. Ковалевська, С. І. Асєєв // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2014. – № 3. – С. 163-169.
41. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – Київ, 2008. – 483 с.
42. Конєва Н. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / Н. О. Конєва, І. О. Шаповалова – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf. – Назва з екрана. – Дата

- перегляду: 28.08.2019.
43. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко, О. Маханько.— 4-те вид., перераб. і доп. — Харків: Фактор, 2014. — 200 с.
44. Коломієць Н. О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством [Електронний ресурс] / Н. О. Коломієць, О. П. Коломієць. — Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 05.09.2019.
45. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Т. Д. Косова. — Київ: Центр учбової літератури. — 2015. — 440 с.
46. Костенко Є. О. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посібник / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора, В. С. Рижиков — Київ : Центр учбової л-ри, 2014. — 398 с.
47. Коркуна Д. М. Фінансове прогнозування, як основа фінансових планів підприємства / Д. М. Коркуна — Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/86_0.pdf — Назва з екрана. — Дата перегляду: 28.09.2019.
48. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. — вид. 2-ге, доповн. та переробл — Київ : Центр навч. л-ри, 2014. — 392 с.
49. Кудинов А. Прогнозирование финансового состояния и результатов деятельности промышленных и торговых предприятий [Электронный ресурс] / А. Кудинов. — Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/finances/section_30/article_1275. — Назва з екрана. — Дата перегляду: 15.10.2019.
50. Кузьміна О. М. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства / О. М. Кузьміна, Ю. С. Печериця, Л. В. Грищук // Молодий вчений. — 2016. — Частина 1. — № 1 (28) . — С. 89-92.

51. Косарева І. П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства / І. П. Косарева, М. П. Хохлов, В. В. Бірюкова // Економіка та управління підприємствами. – 2018. – №19. – С. 101-107.
52. Корнева Н. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс] / Н. О. Корнева, І. О. Шаповалова – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/files/16_13.pdf – Назва з екрана. – Дата перегляду: 21.09.2019.
53. Корнева Н. О. Прогнозування фінансової звітності в умовах фінансово-економічної кризи / Н. О. Корнева // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – №1. – С. 138-142.
54. Литвин В.М. Фінансовий аналіз: навч. посібник/ В. М. Литвин, М. В. Стельмах. – Київ: «ХайТек Прес», 2014. – 336 с.
55. Літвінова Л. Г. Аналіз фінансового стану, ліквідності та платоспроможності підприємства ТОВ "Токмацький гранітний кар'єр" / Л. Г. Літвінова, Н. В. Ульянченко // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – № 43 (1215). – С. 51-54.
56. Лучко М. Р. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль., ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
57. Майстро Р. Г. Важливість систематичного проведення аналізу фінансового стану підприємства / Р. Г. Майстро, А. А. Позднякова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2013. – № 20 (993) – С. 163-168.
58. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість - основні складові оцінки фінансового стану підприємства / В. С. Марцин // Економіка, фінанси, право. – Київ: Вища школа, 2014. – №7. – С. 26-29.
59. Мельник Т. А. Економічна сутність фінансового стану підприємства / Т. А. Мельник, В. С. Заніздра // Наукові записки. – 2014. – Вип.12, част.ІІ. – С. 102-104.

60. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 15.08.2019.
61. Мішура В. Б. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства / В. Б. Мішура, В. Є. Спіцин // Научный вестник ДГМА. – 2017. – №3(24Е). – С. 121-126.
62. Мних Є. В. Фінансовий аналіз : підручник / Є. В. Мних, Н. С. Барабаш. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
63. Мосьондз О. Б. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1016> – Назва з екрана. – Дата перегляду: 09.09.2019.
64. Мошенський С. З. Економічний аналіз: Підручник / С. З. Мошенський, О. В. Олійник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця . – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 704 с.
65. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73: станом на 23.07. 2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.08.2019.
66. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. – Київ : ТОВ «УВПК «ЕксОб», 2013. – 560 с.
67. Остап'юк Н.А. Методика оцінки фінансового стану підприємства в умовах інфляції / Н.А. Остап'юк // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 1(55). – С. 127-129.
68. Отенко І. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с.
69. Павленко О. І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану

- підприємства / О. І. Павленко // Бізнес-навігатор. Науково-виробничий журнал. – 2014. – № 2(19). – С. 72-78.
70. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрана – Дата перегляду: 08.09.2019.
71. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Наказ Агентства з питань, запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 08.09.2019.
72. Петренко В.С. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства / В.С. Петренко, Квасова О.П. // International Scientific Journal. – 2015. – № 8. – С. 139-142.
73. Пономарьов І. Ф. Прогнозуванні і планування фінансового стану / І. Ф. Пономарьов, О. А. Легченко // Економічний вісник НГУ. Фінанси галузі та підприємства. – 2014. – № 3. – С. 65-75.
74. Подольська В. О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / В. О. Подольська, О. В. Ярш. – Київ: Центр уч. л-ри, 2007. - 488 с.
75. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI : станом на 20.10.2019 р. / Законодавство України : [веб-сайт Верховної Ради України]. - Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2684-14>. – Назва з екрана. - Дата перегляду: 24.10.2019.
76. Попович Г. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / Г. Я. Попович. – Київ: Знання, 2012. - 630 с.
77. Попова С.П. Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансового стану підприємства. / С. П. Попова, А.В. Пилипенко // – Наукові записки – 2016. – №20. – С. 25-36.

78. Полозова В. М. Сучасні підходи до оцінки фінансового стану підприємства / В. М. Полозова // Вісник національного Хмельницького університету. – 2014. – № 5, Т. 2. – С. 78-83.
79. Приходько Н. І. Поняття фінансового стану підприємства: деякі аспекти його визначення / Н.І. Приходько // ФІП ФІП PSE. – 2014. – Т. 8, С. 188-190.
80. Рудницька О. М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / Рудницька О.М., Біленська Я.А. // Вісник «Логістика», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2014. – № 649 – С. 132-138.
81. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: учеб. пособие / Г. В. Савицкая. – 7-е изд., испр.– Минск: Новое знание, 2014.– 704 с.
82. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. : навч. посіб. – 2-ге вид., виправлене і доповнене / Г. В. Савицька - Київ: «Знання», 2015. – 662 с.
83. Семенов А. Г. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств в умовах нестабільності / А. Г. Семенов, С. А. Король // Вісник економічної науки України. – 2014. – № 2. – 163-170.
84. Слободян Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості в сучасних умовах: методологія і практика / Н. Г. Слободян // Економічний аналіз. – 2014. – Т.18. № 2. – С. 239-245.
85. Телишевська Л. І. Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства / Л. І. Телишевська, Н. П. Андрущенко, С. С. Сергеев // Механізм регулювання економіки. – 2014. – №2. – С. 71-79.
86. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О.О. Терещенко. – Київ : Центр навчальної л-ри, 2007. – 268 с.
87. Тихонов Э. Е. Методы прогнозирования в условиях рынка : учеб. пособие / Э. Е. Тихонов. – Киев : Ника-Центр, 2014. – 355 с.

88. Титаренко О. С. Сутнісна характеристика фінансового стану підприємства / О. С. Титаренко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 3 (54). – 2014. – С. 177-181.
89. Турило А.М. Визначення відмінностей у сутності й оцінці категорій «економічний стан підприємства» і «фінансовий стан підприємства» / А. М. Турило, А. В. Агапова // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – №7. – С. 164-168.
90. Фальченко О. О. Теоретичні та методичні аспекти прогнозування фінансової звітності підприємств / О. О. Фальченко // Економіка і суспільство. – 2016. – № 5. – С. 446-449.
91. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. Школьник І. О. [Школьник І. О., І. М. Боярко, Дейнеко О. В. та ін.]. - Київ: Центр уч. л-ри, 2016. – 368 с.
92. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв В. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. ; за ред.. Т.В. Момот. – Київ: Центр навчальної л-ри, 2013. – 712 с.
93. Фінансовий менеджмент : підручник / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко, [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 344с.
94. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 111-117.
95. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підручник / Ю. С. Цал-Цалко. – Київ: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
96. Черниш С. С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах / С. С. Черниш // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2015. – № 5. – С. 142-146.
97. Чумаченко М. Фінансовий аналіз: навч. посібник / М. Чумаченко, М. Болух, В. Бурчевський, М. Горбатов. – Київ: КНЕУ, 2015. – 259 с.

98. Чупіс Л. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : наук.-метод. вид. / за ред. д. е. н., проф. Л. В. Чупіс. – Суми: Довкілля, 2011. – 404 с.
99. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу: учеб. пособие / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – 3-є узд., перераб. и доп. – Москва: Инфра – М., 2014. – 208 с.
100. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз. / Н. П. Шморгун, В. І. Головка – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 528 с.

Додаток А

Таблиця А1 - Методика розрахунку відносних показників ліквідності та платоспроможності підприємства

Показник	Методика розрахунку	Рекомендоване значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти+Поточні фінансові інвестиції / Поточні зобов'язання	0,2–0,3
Коефіцієнт термінової ліквідності	Грошові кошти+Поточні фінансові інвестиції+Дебіторська заборгованість / Поточні	0,7-0,8

	зобов'язання	
Коефіцієнт загальної ліквідності	Поточні активи / Поточні зобов'язання	2-2,5
Коефіцієнт ліквідності запасів	Матеріальні запаси / Поточні зобов'язання	≥ 1
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	Дебіторська заборгованість / Поточні зобов'язання	-
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	Кредиторська заборгованість / Дебіторська заборгованість	—